Ազգ
Azg
armenian daily
24 ՅՈՒԼԻՍ 2001 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 137 (2341)

Իսրայելի վարչապետին ցմահ բանտարկություն է սպասում Բելգիայում

ԿԱՀԻՐԵ, 23 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Իսրայելի վարչապետ Արիել Շարոնին ցմահ բանտարկություն է սպասում Բելգիայում 1982 թվականին նրա կատարած հանցագործությունների համար: Այդ մասին Կահիրեում հայտարարել է բելգիացի փաստաբան Լյուկ Վալեյնը, որը պաղեստինցիների խնդրանքով դատավարություն է նախաձեռնել Շարոնի դեմ:

Իսրայելի վարչապետը մեղադրվում է 19 տարի առաջ Լիբանան ձեռնարկված իսրայելական ներխուժման ժամանակ Սաբրա եւ Շաթիլա պաղեստինյան գաղթաճամբարներում զանգվածային սպանությունների անմիջական ղեկավարման մեջ:

Վերջերս եվրոպական շրջագայության ժամանակ Շարոնը ծրագրից բացառել էր Բելգիա ձեռնարկելիք այցը: Դրանով նա ցույց էր տվել, որ լրջորեն է ընդունում իր ձերբակալման հեռանկարը:

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

Իրանն առաջարկում է Անդրկովկասում ձեւավորել անվտանգության նոր համակարգ

«3+3» սկզբունքով՝ «Հայաստան, Վրաստան, Ադրբեջան» + «Իրան, Ռուսաստան, Թուրքիա»

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Իրանի Իսլամական Հանրապետության ազգային անվտանգության

խորհրդի քարտուղար Հասան Ռոհանին Իրանի հեռուստատեսությանն իր՝ Հայաստան, Վրաստան եւ Ադրբեջան վեցօրյա այցելության արդյունքներին անդրադառնալով, ասել է. «Ես երեք հանրապետությունների իշխանությունների հետ բանակցություններ վարեցի տարածաշրջանային անվտանգության նոր համակարգ ձեւավորելու մեր երկրի պլանների շուրջ, որոնց հիմքում դրվում է «3+3» բանաձեւը. կովկասյան տարածաշրջանի երեք պետությունները՝ Հայաստան, Վրաստան եւ Ադրբեջան, տարածաշրջանի հարեւան երեք պետությունները՝ Իրան, Ռուսաստան եւ Թուրքիա: Ընդհանուր առմամբ բոլոր երեք կովկասյան երկրների հետ մենք համաձայնության հասանք»:

«Ազգը» մանրամասն անդրադարձել է պրն Ռոհանիի հայաստանյան այցին, մի քանի խոսքով նշենք Վրաստանի իշխանությունների հետ ԻԻՀ ազգային անվտանգության խորհրդի քարտուղարի բանակցությունների մասին, կենտրոնանանք Բաքվի հանդիպումների վրա: «Թեհրանն աջակցում է Վրաստանի տարածքային ամբողջականությանը եւ հավատում, որ երկրի ներքին պայքարը պետք է կարգավորվի բանակցությունների ճանապարհով: Վրաստանի միասնությունը եւ առաջընթացը կարեւոր է Իրանի եւ տարածաշրջանի համար: Մենք պաշտպանում ենք Շեւարդնաձեի առաջադրած «Խաղաղ Կովկաս» գաղափարը», Վրաստանի նախագահի հետ հանդիպման ընթացքում ասել է Հասան Ռոհանին, ավելացնելով, որ «արտաքին որոշակի ուժերի ծավալապաշտական ներկայությունը» Կովկասում վտանգում է տարածաշրջանում «խաղաղությունը եւ համերաշխությունը»:

Տես ▸ էջ 5

1700-ԱՄՅԱԿ

Տոն, որ երեկ մեզ հետ էր

«Լա Սկալայի» համերգը Երեւանում

Երեկ «Կարեն Դեմիրճյան» կենտրոնում տեղի ունեցավ Ռավեննայի «Բարեկամության կամուրջներ» փառատոնի շրջանակներում կազմակերպված երեւանյան համերգը՝ հանրահայտ «Լա Սկալա» օպերային թատրոնի նվագախմբի, երգչախմբի, մենակատարների մասնակցությամբ եւ դիրիժոր Ռիկարդո Մուտիի ղեկավարությամբ: Համերգն ավարտվեց ուշ երեկոյան. շուրջ 2 ժամ մարզահամերգային համալիրի պատերին, հազարավոր ունկնդիրներով լեփ-լեցուն դահլիճի համար հնչում էր Վերդիի երաժշտությունը: Կատարողական առումով չափազանց ծանրաբեռնված ու դժվարին այդ ծրագիրն իտալացի երաժիշտները փայլուն հաղթահարեցին՝ մատուցելով այնպիսի բարձրաճաշակ, ամեն առումով անթերի մեկնաբանում, որպիսին վաղուց չէր լսել հայ ունկնդիրը:

Անմոռանալի մի երեկո պարգեւելով Հայաստանի երաժշտասեր հասարակությանը՝ իտալացի երաժիշտները նույն գիշեր շարունակեցին փառատոնի շրջանակներում նախատեսված իրենց ուղեւորությունը՝ եզրափակիչ համերգը Ստամբուլում անցկացնելու: Նրանց կարճատեւ այցելությունը Հայաստան ավելի քան հագեցած էր. թեպետ այդ հատուկ չվերթը սպասարկող ինքնաթիռը Երեւան էր ժամանել մեկուկես ժամ ուշացումով, այդուհանդերձ դիրիժոր Ռիկարդո Մուտին հասցրել էր արձագանքել ՀՀ Նախագահի հրավերին եւ այցելել նրան: Ռոբերտ Քոչարյանն աշխարհահռչակ դիրիժորին պարգեւատրեց Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոցի շքանշանով: Իտալացի երաժիշտն իր հերթին հիշատակեց պատմամշակութային այն վաղեմի կապերի մասին, որ գոյություն ունեն հայ եւ իտալացի ժողովուրդների միջեւ: Հիշեցնենք, որ Ռավեննայի փառատոնի շրջանակներում տեղի ունեցած երեւանյան համերգը նվիրված էր Հայաստանում քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակի տոնակատարությանը. ի դեպ, լավագույն նվերը, որ կարող էր մատուցվել մեր արվեստասեր հասարակությանը:

ԱՆՈՒՇ ԴՈՒԼԱԹՅԱՆ

Ղազարոսը չգիտի՝ դիմե՞լ է ինքը Արամ Ա կաթողիկոսին, թե՞ ոչ

«Ազատություն» ռադիոկայանը երեկ Մոսկվայի իր թղթակից Արթուր Տերյանի միջոցով փորձել էր ստուգել, թե ո՞ւմ ստորագրությամբ է կրել Ռուսաստանի հայոց թեմի նախկին առաջնորդ, այժմ կարգալույծ Ղազարոս Կյուրեղյանի կողմից Անթիլիաս՝ Արամ Ա կաթողիկոսին հասցեագրված դիմումը «Մոսկվայի հայոց եկեղեցիները» Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսության ենթակայության տակ դնելու մասին: Դատելով մեր գործընկերոջ ներկայացրած տվյալներից, ոչ Ղազարոս Կյուրեղյանը եւ ոչ էլ նրա հանձնարարությամբ հարցազրույցի ենթարկված նրա համախոհները չկարողացան հաստատապես ասել, թե ի՞նչ դիմում է ներկայացվել Արամ Ա կաթողիկոսին, ո՞վ կամ ովքե՞ր են ստորագրել այն: Անգամ չպարզվեց, թե նման դիմում ուղարկվե՞լ է Անթիլիաս: Միայն Կյուրեղյանի համախոհներից մեկը պնդեց, որ դա ինչ-որ հաքերների գործն է: Որքան էլ որ տարօրինակ լինի, «Ազատության» թղթակցին անորոշ պատասխան տվեց նաեւ ինքը՝ Ղազարոսը, որ, փոխարենը, մեղադրական արտահայտություններ ունեցավ «Ռամկավար Ազատական կուսակցության «Ազգ» օրաթերթի» հասցեին: Կարծես մեր թերթը լիներ այդ դիմումի հեղինակը: Ղազարոսը չուզեց անդրադառնալ, որ մեղադրելով մեզ՝ փաստորեն մեղադրած է լինում Անթիլիասին, որի հրապարակած հաղորդագրության համաձայն, Արամ Ա կաթողիկոսի նախագահությամբ գումարված Ազգային կենտրոնական վարչությունն իր նիստում առոք-փառոք քննել եւ մերժել է ընթացք տալ Մոսկվայից ստացված դիմումին:

Ղազարոս Կյուրեղյանի նման պահվածքի դիմաց ճիշտ եւ տեղին կլիներ, որ Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսարանը հրապարակեր իրեն հասցեագրված այդ դիմումը:

Կլեբանովը մեկնելու է Իրան

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ռուսաստանյան աղբյուրներից հայտնի է դարձել, որ մոտ օրերս ՌԴ փոխվարչապետ Իլյա Կլեբանովը կայցելի Իրան: Ենթադրվում է, որ այցի ընթացքում կքննարկվի Իրան-Հայաստան գազատարի կառուցման հարցը: Նախորդ շաբաթ Հայաստան կատարած այցի ընթացքում Ի. Կլեբանովը հայտարարել էր, որ Ռուսաստանը ցանկանում է մասնակցել այդ գազատարի կառուցման ծրագրին:

Իրանի ԱԳՆ-ն բողոքի նոտա է հղել Ադրբեջանի ԱԳՆ

ԹԵՀՐԱՆ, 23 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Իրանի ԱԳ նախարարությունը բողոք է հայտնել Ալբորզի շրջանում ծովային նավթավայրերի զարգացման Ադրբեջանի ծրագրերի առնչությամբ: Իրանական հեռուստատեսության հաղորդման համաձայն, բողոքի տեքստը հանձնվել է Թեհրանում Ադրբեջանի դեսպանությանը: Ինչպես հաղորդում է «Ռեյտեր» գործակալությունը, պաշտոնական Թեհրանի հայտարարության մեջ ընդգծվում է, որ «ԻԻՀ-ն թույլ չի տա ոչ մի երկրի կամ արտասահմանյան ընկերության զբաղվելու մի գործունեությամբ, որը վնասում է Իրանի ազգային շահերին»:

Սոչիի գագաթաժողովին Շեւարդնաձեի մասնակցությունը «հարցականի տակ է»

ԹԲԻԼԻՍԻ, 23 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեն այսօր հայտարարել է, որ օգոստոսի 1-3-ը Սոչիում ԱՊՀ-ի պետությունների ղեկավարների ոչ պաշտոնական հանդիպմանն իր մասնակցությունը «հարցականի տակ» է հայտնվել: «Այժմ Վրաստանում,-ասել է նախագահը, այսօր ելույթ ունենալով Պեսդիվանասանը կայացած ճեպազրույցում,-բազմաթիվ անհետաձգելի գործեր են կուտակվել՝ կապված Պանկիսի կիրճի իրավիճակի, կաշառակերության դեմ պայքարի հետ: Ուստի հազիվ թե հաջողվի ժամանակ գտնել Սոչիի հանդիպմանը մասնակցելու համար, թեեւ ԱՊՀ-ի երկրների նախագահների հետ շփվելու այդպիսի հնարավորությունը չէի ցանկանա բաց թողնել»: Միեւնույն ժամանակ Էդուարդ Շեւարդնաձեն «չի բացառել, որ այնուամենայնիվ կմեկնի Սոչի»:

ՏՈՆԱԽՄԲՈՒԹՅՈՒՆ

«Կոտայքը» մրցանակաբեր վաճառանիշ է

Վերջին տարիներին կարծես ավանդույթ է դարձել գարեջրի միջազգային ցուցահանդեսներում «հայկական գարեջուր» բառակապակցության կիրառումը, քանի մերոնք ձեռնունայն չեն վերադառնում:

2001 թ. բացառություն չէր, եւ Աբովյանի գարեջրի գործարանը գերազանցեց բոլոր սպասելիքները...

– Ռուսաստանի Դաշնություն. Սոչի. մայիսին «Կոտայքը» շահեց «Գրան պրի»

– ԱՄՆ. Նյու Յորք. հուլիսին «Էրեբունին» շահեց «Բացառիկ որակի համար» գլխավոր մրցանակ:

Վերջին միջազգային մրցույթին մասնակցում էին 50-ից ավելի երկրների գարեջրագործներ, որոնք նույնպես ունեն վաղեմի ավանդույթներ:

Այս առիթով իր հերթական «Գարեջրի տոնն» էր կազմակերպել «Առագաստ» սրճարանում Աբովյանի գարեջրի գործարանի բաժնետեր եւ միաժամանակ «MULTE GROUP» կոնցեռնի նախագահ Գագիկ Ծառուկյանը:

Հիրավի կարելի է ասել, որ տոնը ստացվեց, քանի որ եղան տարբեր տեսակի նվերներ, երգ ու պար, ազնվորեն խաղարկվեց ավտոմեքենա, ժողովրդին անվճար բաժանվեց գարեջուր, իսկ վերջում, ինչպես վայել է իսկական տոնախմբությանը, տեղի ունեցավ հրավառություն:

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ

Հանրապետական վարչությունում

Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչության հերթական նիստում քննարկվեց ներքաղաքական իրավիճակը երկրում ներկա ժամանակահատվածում: Օրակարգի հարցի կապակցությամբ ելույթ ունեցան ընկերներ Ռուբեն Միրզախանյանը, Հարություն Առաքելյանը, Գառնիկ Հովակիմյանը, Ռոբերտ Մավիսակալյանը, Մեսրոպ Հարությունյանը, Մեխակ Գեւորգյանը, Միեր Մելիք-Բախշյանը, Գագիկ Վարդանյանը, Աիդա Անդրեասյանը, Հրաչյա Տաթեւյանը: Վարչության անդամների ելույթում վերլուծվեցին ներքաղաքական զարգացման միտումները, առանձին ուշադրության հրավիրվեց ՀՌԱԿ հնարավոր համագործակցությունն ազգային ազատական գաղափարախոսություն դավանող այլ կազմակերպությունների հետ: Քննարկման ընթացքում ՀՌԱԿ վարչությունն անդրադարձավ նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի հիմնախնդրի կարգավորման եւ հոկտեմբերի 27-ի ոճրագործության դատական ընթացքի ազդեցությանը երկրի ներքաղաքական զարգացմանը: Որոշում կայացվեց մոտ օրերս Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն գործուղել Հանրապետական վարչության ներկայացուցիչներին:

Վարչությունն ամփոփեց հուլիսի 14-ին տեղի ունեցած ՀՌԱԿ վարչականների եւ ակումբների ներկայացուցիչների ժողովի աշխատանքները: Դրական գնահատելով տեղի ունեցած ձեռնարկումը, որոշում կայացվեց նման հանդիպումները դարձնել պարբերական: Վարչությունն անդրադառնալով հավաքի ընթացքում Վանաձոր քաղաքի ներկայացուցչի ելույթին, նշեց, որ նրա կողմից արված քննադատությունը վարչության անդամի Վանաձորում ելույթի կապակցությամբ անհիմն էր:

Նիստի ընթացքում ընդունվեց թիվ 11 շրջաբերականը, ըստ որի ակումբների վարչություններին առաջարկվում է մինչեւ 2001 թվականի օգոստոսի 10-ը ներկայացնել տեղերում քաղաքական եւ կազմակերպական գործունեության եռամսյա ծրագրեր:

Վարչությունը քննարկեց նաեւ մի շարք այլ հարցեր:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Քաղաքացիական ծառայությունն ու բաշխիչ ցանցերը դարձյալ օրակարգում են

Քաղաքական ուժերի համար խորհրդարանի արտահերթ նիստում երեկ ներկայացված հարցերից հիմնականները բնականաբար «Քաղաքացիական ծառայության մասին» եւ ԲԷՑ-երի, ավելի կոնկրետ` «Երեւանի էլեկտրացանց», «Հյուսիսային էլեկտրացանց», «Հարավային էլեկտրացանց», «Կենտրոնական էլեկտրացանց» փակ բաժնետիրական ընկերությունների մասին» օրենքի նախագծերն էին: Սակայն դա բնավ չէր նշանակում, որ ցանկացած այլ հարցի քննարկում չի կարելի երկարատեւ եւ անիմաստ քննարկումների առարկա չդարձնել: Ինչը տեղի ունեցավ «Տոների եւ հիշատակի մասին» օրենքի վերաբերյալ նախագահի առարկության ներկայացման ժամանակ: Ինչպես հայտնի է, Հայաստանի զինված ուժերի հրամանատարական կազմը բացասաբար էր ընդունել սեպտեմբերի 20-ը բանակի օր անվանելու խորհրդարանի որոշումը: Զինվորականներն առաջարկում էին այդ օրը համարել հունվարի 28-ը: 1992 թ. հունվարի 28-ին ստեղծվել էր Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարությունը եւ առաջին նախարար Վազգեն Սարգսյանի կողմից ստորագրվել թ. 1 հրամանը: Զինված ուժերի հրամկազմի այս խնդրանքը, որը նաեւ ՀՀ նախագահի առարկությունն էր, ներկայացնում էր պաշտպանության նախարար Սերժ Սարգսյանը: Սեպտեմբերի 20-ը պաշտպանող պատգամավորները հիմնավորում էին նրանով, որ այդ օրն է ստեղծվել առաջին հատուկ գունդը: Մի խոսքով, ծավալվեց բանավեճ, որի ժամանակ տարբեր մոտեցումներ արտահայտվեցին: Տարբեր էին նաեւ խումբ-խմբակցությունների մոտեցումները: Եթե ԱԺՄ-ն դեմ էր հունվարի 28-ին, «Միասնությունը»` կողմ, ապա ՀՅԴ-ն փաստորեն չեզոք դիրքորոշում որդեգրեց, հայտարարելով, որ չի մասնակցելու քվեարկությանը: Եզրափակիչ խոսքում պաշտպանության նախարարը, այնուամենայնիվ, պնդեց հունվարի 28-ի տարբերակը:

«Քաղաքացիական ծառայության մասին» օրենքի նախագիծը որոշ փոփոխություններ էր կրել: ՀՀ արդարադատության փոխնախարար Արեւիկ Պետրոսյանը նշեց, որ երկու կարեւոր սկզբունքները` կայունություն եւ քաղաքական զտվածություն, պահպանվել են օրենքի նախագծում: Ըստ այդ սկզբունքների, պետական ծառայողները պետք է աշխատեն մինչեւ առավելագույն տարիքը եւ քաղաքական փոփոխությունների ժամանակ չպետք է փոխվեն: Կատարված փոփոխությունների հիշատակման արժանի է տեստավորման արդյունքների մասին փոփոխությունը: 90 տոկոս ճիշտ պատասխանելու դեպքում պետական ծառայողն ընտրված է համարվում: Հետաքրքիր փոփոխություն էր նաեւ, որ նախարարին հնարավորություն է տրվում պետական ծառայողի ընտրել: Եթե նախկինում նա պարտավոր էր աշխատել Քաղաքացիական ծառայության խորհրդի ներկայացրած միակ թեկնածուի հետ, ապա այժմ նրան առաջարկվելու են տեստավորումն ու հարցազրույցն անցած անսահմանափակ թվով թեկնածուներ: Նախատեսվում է նաեւ Քաղաքացիական ծառայության խորհրդի կատարած աշխատանքի վերաբերյալ Ազգային ժողովին ամենամյա հաղորդում տալ: Ամենայն հավանականությամբ օրենքն այս անգամ կընդունվի, չնայած նրա ընդդիմադիրների նախագծում առաջարկվող փոփոխությունները գնահատվեցին կոսմետիկ:

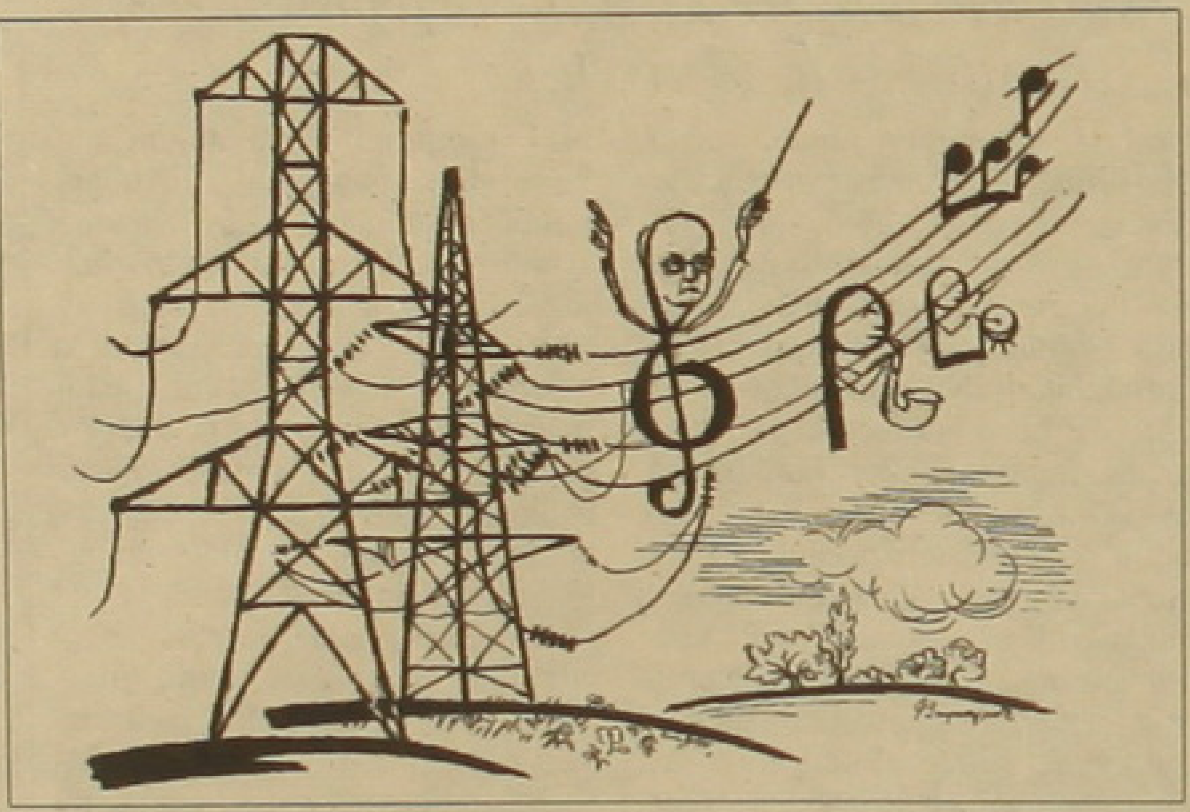

Վերջին ամիսներին բուռն քննարկումների տեղիք տված բաշխիչ ցանցերի սեփականաշնորհման մասին նոր օրենքի նախագիծը ներկայացրեց ՀՀ էներգետիկայի նախարար Կարեն Գալուստյանը: Նոր նախագծի նպատակն է բաշխիչ ցանցերն առավել գրավիչ դարձնել ապագա ներդնողների համար: Եթե նախկինում նախատեսվում էր ԲԷՑ-երը վաճառել երկու փաթեթով` Հյուսիսային-Երեւան եւ Կենտրոնական-Հարավային, ապա նոր օրենքով կառավարությանը հնարավորություն է տրվում մեկ ամբողջական փաթեթով վաճառել: Սա նոր օրենքի հիմնական փոփոխությունն է, որը թերեւս լուրջ դիմադրության է արժանանալու ինչպես խորհրդարանում ներկայացված, այնպես էլ արտախորհրդարանական մի շարք քաղաքական ուժերի կողմից: Դրանից մենաշնորհի հաստատման հնարավորություն է առաջանալու, ինչն էլ դառնալու է քննադատության առարկա:

Եվ վերջապես «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» օրենքում լրացում կատարելու մասին» օրենքը, որը ներկայացրեց ՀՀ արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարը, հավանաբար ընդունելի կլինի բոլորի համար: Համաձայն առաջարկվող լրացման, ոսկերչական ոլորտի կիսաֆաբրիկատները ներքին շրջանառության մեջ ազատվում են ավելացված արժեքի հարկից: Սա կնպաստի բնագավառի փոքր եւ միջին ձեռնարկությունների զարգացմանը, ներքին կոոպերացիայի ամրապնդմանն ու զարգացմանը: Մինչ այժմ արտերկրում հիմնականում ճանաչված են մեր խոշոր ձեռնարկությունների արտադրատեսակները: Այժմ արդեն նրանց միջոցով հնարավորություն կունենան արտաքին շուկա դուրս գալ նաեւ հազարավոր անհատ ոսկերիչներ, քանզի ոսկերչական գործարանին նրանց վաճառած կիսաֆաբրիկատները կազատվեն ավելացված արժեքի հարկից: Այսպես թե այնպես քվեարկություններ երեկ տեղի չունեցան, իսկ արտահերթ նիստն այսօր կշարունակի իր աշխատանքը:

- ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՀԺԿ-ն նոսրանում է, «Կայունությունը»` վերանվանվում եւ փոփոխվում

Վարդան Այվազյանը «իր դիմումի համաձայն» նշանակվել է նախարար

Երեկ շարունակվում էր ՀԺԿ-ի շարքերի նոսրացումը: 4 պատգամավորներ` Գագիկ Ասլանյանը, Վանյա Հովհաննիսյանը, Սամսոն Սարգսյանը եւ Գագիկ Ոսկանյանը հայտարարեցին կուսակցությունից դուրս գալու մասին: Եվս 2 նախկին ՀԺԿ-ականներ` Վլադիմիր Բադալյանը եւ Հմայակ Հովհաննիսյանը համալրեցին «Կայունություն» պատգամավորական խումբը: Վերջինս էլ իր հերթին է ձեւափոխումների ենթարկվում: «Կարեւորելով արդյունաբերության եւ գյուղատնտեսության դերը երկրի զարգացման ճանապարհին», այս խմբի պատգամավորներն այսուհետ իրենց խումբը կանվանեն «Ագրո-արդյունաբերական ժողովրդական միավորում»: Տնտեսության այս ճյուղերի «կարեւորումը» թերեւս նպաստեց, որ խմբի ղեկավար Վարդան Այվազյանը դարձավ ՀՀ բնապահպանության նախարար` փոխարինելով «Կայունության» մեկ այլ նախկին պատգամավորի` Մուրադ Մուրադյանին: Վարդան Այվազյանի նշանակման մասին տեղեկացրեց ԱԺ նախագահ Արմեն Խաչատրյանը: Խորհրդարանի խոսնակը մասնավորապես հայտնեց, որ ինքը գրություն է ստացել վարչապետից, որ Վարդան Այվազյանը «իր դիմումի համաձայն» նշանակվել է նախարար: Բարեբախտաբար նախարար դառնալու ցանկության մասին այլ դիմում գրողներ չեն եղել, եւ Արմեն Խաչատրյանը կառավարության կազմի այլ փոփոխության մասին չհայտնեց: Ինչ մնում է «Ագրո-արդյունաբերական միավորմանը», ապա երկար ժամանակ առանց ղեկավարի չմնաց: Խմբի ղեկավար է դարձել նախկին ՀԺԿ-ական Հմայակ Հովհաննիսյանը: Ի դեպ, ագրո-արդյունաբերողները նաեւ կորուստ են ունեցել: Խմբից դուրս գալու դիմում է ներկայացրել թ. 35 ընտրատարածքի պատգամավոր Հակոբ Հակոբյանը (Ճոյտը), որը ցանկություն է հայտնել մտնելու «Ժողովրդական պատգամավոր» խմբի մեջ:

Ա. Մ.

Արշակ Սադոյանը դժգոհ է քաղաքապետի որոշումից

Երեկ խորհրդարանի նիստերից մեկի ընդմիջմանը մամուլի ասուլիս էր հրավիրել Ազգային ժողովրդավարական դաշինք նորաստեղծ կուսակցության նախագահ Արշակ Սադոյանը: Այս անգամ պատգամավորի զայրույթն էր առաջացրել Երեւանի քաղաքապետի որոշումը` նախապես կուսակցության որոշած հանրահավաքի անցկացման ժամը փոփոխելու մասին: Ըստ Արշակ Սադոյանի, ինքը զանգահարել է Ռոբերտ Նազարյանին` իմանալու փոփոխման պատճառը: Քաղաքապետը հայտնել է, որ իրենք կուսակցության առաջարկած ժամին չեն կարող անհրաժեշտ անվտանգությունն ապահովել: Սակայն Ռոբերտ Նազարյանը խոստացել է փոքր-ինչ ուշ ճշտել, թե հնարավո՞ր է ընդառաջել Արշակ Սադոյանին: 7 րոպե անց նա զանգահարել է պատգամավորին եւ հայտնել, որ անհնար է: Այս փաստը Արշակ Սադոյանը բացատրում է նրանով, որ քաղաքապետը խորհրդակցել է կամ վարչապետի, կամ նախագահի հետ եւ նրանց հրահանգով որոշումը թողել անփոփոխ: ԱԺԴ կուսակցության առաջնորդը հայտարարեց, որ հանրահավաքի նշանակված ժամն ինքը որոշել է թողնել անփոփոխ: Ի դեպ, հանրահավաքն ուղղված էր Արմենտելի րոպեավճարի ներդրման դեմ:

Ա. Մ.

Վանյա Մխիթարյանն ազատվել է ՀՀ պետգույքի կառավարման փոխնախարարի պաշտոնից

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՀՀ վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանի հուլիսի 23-ի որոշումով Վանյա Մխիթարյանն ազատվել է ՀՀ պետական գույքի կառավարման նախարարի տեղակալի պաշտոնից:

Որոշման համար հիմք է հանդիսացել պետական գույքի կառավարման նախարար Դավիթ Վարդանյանի զեկուցագիրը, որում նախարարը նշել է, որ Վ.Մխիթարյանը կտրականապես անընդունելի է համարում ՀՀ կառավարության կողմից իրականացվող պետական գույքի մասնավորեցման (սեփականաշնորհման) քաղաքականությունը եւ իր գործնական աշխատանքի ընթացքում մշտապես անհանդուրժողական դիրքորոշում է ձեւավորում դրա նկատմամբ: Հաշվի առնելով, որ պետական գույքի կառավարման նախարարությունը հանդիսանում է նշված քաղաքականության իրականացման բնագավառում ՀՀ կառավարության կողմից լիազոր մարմին, իսկ Վ. Մխիթարյանն էլ պատասխանատու պաշտոն է զբաղեցնում նախարարությունում, ըստ նախարարի, աննպատակահարմար է նման իրավիճակում Վանյա Մխիթարյանի հետագա պաշտոնավարումը:

ՀՀ պետական գույքի կառավարման նախարարն այդ պաշտոնում առաջարկել է Արա Հակոբյանի թեկնածությունը, որն, ըստ նրա, ՀՀ կառավարման համակարգում եւ միջազգային կառույցներում ունի աշխատանքի հարուստ փորձ: Մասնավորապես, նա աշխատել է ՀՀ էկոնոմիկայի, արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարությունների համակարգում, ինչպես նաեւ Ժնեւում տեղակայված Առեւտրի համաշխարհային կազմակերպությունում:

Ինչպես հայտնեցին ՀՀ կառավարության տեղեկատվության եւ հասարակայնության հետ կապերի վարչությունից, ՀՀ վարչապետը նույն օրը Արա Հակոբյանին նշանակել է պետական գույքի կառավարման նախարարի տեղակալ:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԱ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայութիւն / հեռ. 529353
Apple Macintosh
համակարգչային սարուածքը «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

«Հոկտեմբերի 27-ի» գործը քննող Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ համայնքների առաջին ատյանի դատարանը հուլիսի 23-ի որոշումով աննպատակահարմար գտավ ամբաստանյալ Նաիրի Հունանյանի տեղափոխումը ազգային անվտանգության մեկուսարանից: Որոշման մեջ դատարանը նշում էր, որ դատաքննական որեւէ ապացույց չի հետազոտվել, որը վկայեր ԱԱՆ-ի հետ Ն. Հունանյանի համագործակցության րություն ընձեռվեց, եւ նրանք հույս հայտնեցին, որ դատարանի որոշումը տուժողներին հնարավորություն կտա չփոխելու վերաբերմունքը արդարադատության նկատմամբ: (Զարմանալի է, որ ԱԺ հանձնաժողովն իր եզրակացությունը չի ներկայացնում խորհրդարանի քննարկմանը, ինչը պարտավոր է անել եւ վերջինիս հավաքական կարծիքով, այսինքն՝ ԱԺ որոշումով ներկայանա դատարան): լրատվամիջոցներից ոմանք նրան կոչեցին «գլխավոր ամբաստանյալ», իսկ իշխանություններն առանձնակի կարեւորություն են տալիս նրա անվտանգության խնդրին՝ գտնելով որ Ն. Հունանյանի անվտանգությունն ապահովված է միայն ԱԱՆ մեկուսարանում: «Ինչո՞վ է նա առավել ամբաստանյալ Աշոտ Կնյազյանից, որը պահվում է թիվ 1 քննչական մեկուսարանում», հարցնում էին նրանք նախագահո-

Նաիրի Հունանյանին ԱԱՆ մեկուսարանից չեն տեղափոխի

Ոմանց կարծիքով՝ նա սովորական ամբաստանյալ է եւ չարժե նրա անվտանգությամբ այդքան մտահոգվել

մասին, նաեւ՝ դատարանը հիմքեր չունի կասկածելու կալանավայրերի աշխատակիցներին: Նախագահողը որոշման մեջ նկատի էր ունեցել նաեւ ՆԳ փոխնախարար Հունանյանի գրությունը, որը դատարանին էր ուղարկվել միջնորդության քննարկման ժամանակ պետական մեղադրողների բարձրացրած հարցերին ի պատասխան:

Փոխնախարարը հաղորդագրությամբ տեղեկացնում էր. «Նուբարաշենի թիվ 1 քննչական մեկուսարանն այնպես է կառուցված, որ մյուս կալանավորների հետ հաղորդակցվելը բացառելը շատ դժվար է»: Պրն Հունանյանը հայտնում էր, որ թիվ 1 մեկուսարանը պատրաստ է ապահովելու ամբաստանյալների մեկուսացվածությունը, սակայն ավելի նպատակահարմար է համարում նրանց ԱԱՆ մեկուսարանում պահելը՝ նշելով երկու պատճառ՝ դատարան տեղափոխելիս ճանապարհն ավելի կարճ է, հետեւաբար ավելի ապահով, եւ պայմաններն առավել անվտանգ են:

Փոխնախարարի հաղորդագրությունը զայրույթի ալիք բարձրացրեց տուժող պատգամավորների եւ տուժողների իրավահաջորդների փաստաբանների մոտ: Վերջիններս փոխնախարարի խոստովանությունից բազմաշահանակ հետեւություններ արեցին եւ խոստացան մյուս դատավարությունների ժամանակ այդ հանգամանքն օգտագործել ՆԳՆ-ի դեմ: Քննարկմանը մասնակցում էին նաեւ «Հոկտեմբերի 27-ի» գործով տուժող ճանաչված պատգամավորները, որոնք նաեւ նույնանուն խորհրդարանական ժամանակավոր հանձնաժողովի անդամներ են: Պաշտպանելով միջնորդությունը՝ պատգամավորներ Գրիգոր Հարությունյանը, Ստեփան Զաքարյանը հայտնեցին, թե հանձնաժողովը մանրամասն ուսումնասիրել է հարցը եւ եկել այն եզրակացության, որ Ն. Հունանյանը համագործակցել է ԱԱՆ-ի հետ, ուստի նրան պետք է տեղափոխել այլ մեկուսարան: Պատգամավորներ Արամայիս Բարսեղյանին եւ Էմմա Խուդաբախշյանին երկրորդ անգամ արտահայտվելու հնարավո-

Ամբաստանյալ Նաիրի Հունանյանի կարծիքով, իրեն ԱԱՆ մեկուսարանից տեղափոխելու հարցում իրավական նպատակ չկա, դրանով քաղաքական նպատակներ են հետապնդում եւ ուրիշ ոչինչ: Ամբաստանյալը ջանում էր իր «խոցված ինքնասիրությունը» պաշտպանել տուժողների «ոտնձգություններից» եւ պահանջեց. «Թող ծառայողական քննություն կատարվի եւ պարզաբանվի իմ կապը ԱԱՆ-ի հետ, այլապես ինձ անհիմն ենթադրություններով են մեղադրում»: Ավելացրեց, որ դեռեւս նախաքննության ժամանակ մեկուսարանից մեկուսարան տեղափոխելուց հետո ՀՀ զինդատախազն անձամբ իրեն խոստովանել է, որ ինքն այստեղ հնարավորինս զերծ է ազդեցություններից: Նույն միտքն արտահայտեց պետական մեղադրողներից ՀՀ զինդատախազի տեղակալ Արմեն Հարությունյանը: «Թիվ 1 մեկուսարանում պահվելու ժամանակ ամբաստանյալի մոտ «սեղծագործական» հակումներ են նկատվել, որից ելնելով նախաքննությունը հարմար է գտել ամբաստանյալ Ն. Հունանյանին պահել ԱԱՆ մեկուսարանում: Մեղադրողները գտնում են, որ այսօրվա դրությամբ փոփոխություններ չկան նրա ցուցմունքներում եւ նրա տեղափոխումն առայժմ նպատակահարմար չէ»: Մեղադրողների այս դիրքորոշումը թերեւս անսպասելի էր տուժողների համար, եւ նրանք չզլացան բարձրաձայն արտահայտել իրենց վերաբերմունքը՝ «մինչդեռ խոստանում էին...»:

Տուժողների իրավահաջորդների փաստաբաններին երեկ զայրացրել էր այն հանգամանքը, որ տարբերակում է դրվում Ն. Հունանյանի եւ մյուս ամբաստանյալների միջեւ, դին: Ստացվում է, որ տուժողներն ու նրանց փաստաբաններն ամեն օրվա հետ փոխում են իրենց վերաբերմունքը Ն. Հունանյանի անձի նկատմամբ՝ պահի կարեւորությունից ելնելով: Այս երկակի մոտեցումը ոչնչով արդարացված չէ, քանի որ ըստ քր. գործի նյութերի ահաբեկչական խմբի ղեկավար է ներկայանում ամբաստանյալ Ն. Հունանյանը, նա է սպանությունների իրականացնողը, հետեւաբար նրանից են փորձում ստանալ բոլոր հարցերի պատասխանը: Այդ մտածողությամբ եւ գործի առանձնակի կարեւորությունից ելնելով նրանք միջնորդեցին Ն. Հունանյանին հարցաքննելու առանձին, մյուս ամբաստանյալների բացակայությամբ: Սակայն այսօր դատարանում կարելի է լսել անգամ այսպիսի արտահայտություն՝ «Ի՞նչ է պատահել, սա էլ սովորական քրեական գործ է...»:

Երեկվա նիստում եւս մեկ միջնորդություն ներկայացրեց Կ. Դեմիրճյանի իրավահաջորդի շահերի ներկայացուցիչ փաստաբան Աշոտ Սարգսյանը: Նա հայտնեց, որ նախաքննության եւ դատաքննության ընթացքում ամբաստանյալ Նաիրի Հունանյանը ցուցմունք է տվել, որ ԱԺ մտնելուց հետո դահլիճի մոտ գտնվող զուգարանն է մտել, որոշ ժամանակ մնացել այնտեղ, սակայն այդ հանգամանքն ուշադրության չի արժանացել նախաքննության ժամանակ, քննություն չի կատարվել: Միջնորդեց իր մասնակցությամբ զննել տարածքը, միայն թե անհապաղ, քանի դեռ փոփոխություններ չեն կատարվել այնտեղ: Նախագահողը բավարարեց միջնորդությունը:

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Տեղազննություն Ազգային ժողովի զուգարանում

Երեկ Ազգային ժողովի զուգարաններից մեկում, որտեղ հոկտեմբերի 27-ին որոշ ժամանակ մտել էր Նաիրի Հունանյանը, անցկացվեց տեղազննություն: Դրան մասնակցում էին «Հոկտեմբերի 27-ի» գործը քննող դատավոր Սամվել Ուզունյանը, Դեմիրճյանների շահերի պաշտպան Աշոտ Սարգսյանը: Անհավանական տարօրինակ է տեղազննությունն այժմ, երբ ահաբեկչական գործողությունից անցել է գրեթե 2 տարի:

Ա. Մ.

«Այրարատից» մինչեւ Դրամատիկական տրամվայի գծերը կհանվե՞ն

Հուլիսի 19-ին Երեւանի գլխավոր ճարտարապետ Նարեկ Սարգսյանը հրավիրել էր քաղաքաշինական խորհրդի ընդլայնված նիստ: Նիստի օրակարգում քննարկման դրվեց «Այրարատ» կինոթատրոնից մինչեւ Դրամատիկական թատրոնի շենքն ընկած հատվածում տրամվայի երթուղին հանելու եւ գծերն ապամոնտաժելու խնդիրը: Առաջարկի հիմնավորումներից մեկն այն է, որ տրամվայի այս երթուղին Երեւանի մետրոպոլիտենի շահագործումից առաջ է սկսել աշխատել եւ հիմա փաստացի կրկնում է մետրոյի երթուղին: Ամենայն հավանականությամբ այս է պատճառը, որ տրամվայի վերոհիշյալ երթուղու ուղեւորափոխադրումների տոկոսը շատ ցածր է: Բացի այդ, Խանջյան փողոցում գործում են ժամանցի, հանգստի վայրեր, սրճարաններ եւ խանութներ, որոնց ավտոկանգառների երթեւեկության համար անբարենպաստ պայմաններ են առաջանում, անընդհատ խցանումների պատճառ դառնում: Եվ վերջապես, այս հատվածում տրամվայի գծերը, քաղաքաշինական առումով խզում են առաջացնում օղակաձեւ զբոսայգու եւ քաղաքի կենտրոնի միջեւ:

Քաղաքաշինական խորհրդի ընդլայնված նիստին մասնակցում էին շահագրգիռ նախարարությունների ներկայացուցիչներ: Խնդրի քննարկումից հետո քաղաքաշինական խորհուրդը որոշում ընդունեց դիմել Երեւանի քաղաքապետ Ռոբերտ Նազարյանին՝ «Այրարատ» կինոթատրոնից մինչեւ Դրամատիկական թատրոնի շենքն ընկած հատվածում տրամվայի երթուղին հանելու եւ գծերն ապամոնտաժելու առաջարկով:

Անդրանիկի, Դրոյի եւ Նժդեհի անունով մեդալներ

Հայ ազգային ազատագրական շարժման ականավոր գործիչ Անդրանիկ Թորոսի Օզանյանի, պետական եւ ռազմական գործիչներ, Հայաստանի Առաջին Հանրապետության զինվորական նախարար Դրաստամատ Մարտիրոսի Կանայանի եւ Գարեգին Նժդեհի (Գարեգին Տեր-Հարությունյան) հիշատակը հավերժացնելու նպատակով ՀՀ պաշտպանության նախարարի հրամանով հիմնվել են ՀՀ ԶՈւ «Անդրանիկ Օզանյան», «Դրաստամատ Կանայան», «Գարեգին Նժդեհ» մեդալները: Մեդալներով պարգեւատրվելու են բանակաշինության, ՀՀ ԶՈւ մարտական պատրաստության, ռազմակրթական համակարգի զարգացման եւ մատաղ սերնդի ռազմահայրենասիրական դաստիարակության բնագավառում նշանակալի ներդրումներ ունեցող սպաները եւ ենթասպաները, ծառայողական պարտականությունները կատարելիս արիություն, խիզախություն եւ կազմակերպչական հմտություններ դրսեւորած սպաները եւ ենթասպաները, ժամկետային ծառայության ընթացքում հայրենիքի սահմանների պաշտպանության, զինծառայողների կյանքին սպառնացող վտանգը վերացնելու գործում անձնական խիզախություն ցուցաբերած զինծառայողները, հայկական բանակի կայացման եւ ամրապնդման գործում զգալի ավանդ ունեցող անհատները:

ՀՀ ՊՆ ԼՐԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՔԱՐՈԶՉՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

«Սպանությունները նվազել են»

Նշում է պաշտպանության նախարարը

ՀՀ նախագահին առընթեր մարդու իրավունքների հանձնաժողովում քննարկված զինվորների խոշտանգումների փաստերի վերաբերյալ երեկ լրագրողներին իր կարծիքը հայտնեց պաշտպանության նախարար Սերժ Սարգսյանը.

– Զինվորների ծնողները շարունակում են բողոքել կատարված անօրինականությունների դեմ: Սակայն ես այստեղ որոշակի միտում եմ տեսնում նաեւ: Հանձնաժողովի նիստերում որեւէ նոր փաստ չի բերվել, այլ խոսվել է 1998 թ., 1999 թ. տեղի ունեցած դեպքերի մասին: Այդ մասին, սակայն, չի շեշտվել: Հանձնաժողովը կարծես թե այս դեպքերը վերագրում է այս օրերին: 2000 թ. համեմատած նախկին տարիների հետ՝ բավականին պակասել են սպանությունների եւ զոհերի թվերը: 2001 թ. 2000 թ.-ի համեմատ այդ թվերը նվազել են եւս 20 տոկոսով:

Ա. Մ.

Չարենցավանում առաջին անգամ ղողանջեցին եկեղեցու զանգերը

Օծվեց Չարենցավանի Սբ. Փրկիչ եկեղեցին

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ ՍԲ. ԷՋՄԻԱԾԻՆ, ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳ, 23 ՀՈՒԼԻՍ: Հուլիսի 21-ին Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն հայոց կաթողիկոսի հանդիսապետությամբ օծվեց Չարենցավանի նորակառույց Սբ. Փրկիչ եկեղեցին: Խորհրդային տարիներին հիմնված քաղաքում առաջին անգամ ղողանջեցին եկեղեցու զանգեր, Սբ. Փրկիչ եկեղեցում մատուցվեց առաջին պատարագը:

Նորակառույց բազիլիկ տիպի եկեղեցին, որի հիմնարկեքը տեղի էր ունեցել ընդամենը երկու տարի առաջ, կառուցվել է կանադահայ բարերարներ տեր եւ տիկին Ժիրայր եւ Էլիզ Դեւրիշյանների մեկենասությամբ: Երեք կամարակապ 13 մետրանոց թռիչքներով մասնատված եկեղեցու ընդարձակ սրահում եկեղեցական արարողությունների կարող է մասնակցել շուրջ 400 հավատացյալ: Ճարտարապետ Հակոբ Բաբախանյանի մտահղացմամբ՝ սրահին համակցված է զանգակատունը, որի աջ եւ ձախ կողմերում մոմավառության սրահներն են: Վերին հարկում պատշգամբն է՝ նախատեսված երգչախմբի համար:

Չարենցավանի մատույցներում Վեհափառ հայրապետին եւ նրան ուղեկից շքախմբին դիմավորեցին Կոտայքի թեմի բարեխնամ առաջնորդ Տ. Առաքել եպս. Քարամյանը, մարզային եւ քաղաքային իշխանությունները ու չարենցավանցիների հոծ բազմությունը:

Եկեղեցու օծման արարողությունը սկսվել էր դեռ նախորդ օրը. ձեռամբ թեմակալ առաջնորդի եւ մասնակցությամբ հոգեւորի հայրերի օծվել էին եկեղեցու 16 սյուները, մկրտության սբ. ավազանը: Օծվել եւ գմբեթին էր տեղադրվել զանգակատան խաչը:

Հուլիսի 21-ին Ամենայն հայոց հայրապետի հանդիսապետությամբ կատարվեց եկեղեցու սուրբ սեղանի օծման կարգը. օծվեցին սուրբ սեղանի չորս մասերն ու խորանի Տիրամոր պատկերը: Սբ. սեղանի օծմանը մասնակցում էին նաեւ բարձրաստիճան հոգեւորականներ՝ Կանադայի թեմի առաջնորդ Տ. Հովնան արք. Տերտերյանը, Արարատյան հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխանորդ Տ. Նավասարդ եպս. Կճոյանը, Տ. Փառեն եպս. Ավետիքյանը:

Հավարտ օծման արարողության Վեհափառ հայրապետը օրհնության, շնորհավորանքի ու գնահատանքի խոսքեր ուղղեց եկեղեցու բարերարներին, թեմակալ առաջնորդին, ճարտարապետին ու շինարարներին եւ բոլոր չարենցավանցիներին:

Չարենցավանցիների տոնին մասնակցում էին նաեւ 1700-ամյակի պետական հանձնաժողովի փոխնախագահ Խոսրով Հարությունյանը, ԱԺ պատգամավորներ:

ԱԶԳ

հարաբերություններ

Զգուշավոր լավատեսությամբ

«Արմինյըն միրըր սփեքթեյթըր» իր խմբագրականում «վաղուց սպասված նախաձեռնություն» է որակել «Հայ-թուրքական հաշտության» հանձնախմբի ստեղծումը: Ստորեւ թարգմանաբար եւ որոշ կրճատումներով լույս տեսնող այդ հոդվածին հետեւում է մեկ ուրիշը՝ նույն թեմային նվիրված: Այն լույս է տեսել ՌԱԿ մեկ այլ պաշտոնաթերթում՝ Լոս Անջելեսի «Նոր օր» շաբաթաթերթում: Ինչպես պիտի տեսնի ընթերցողը, երկու հոդվածները տարբեր տեսանկյունից են մոտենում նույն հարցին, առաջինը հայ-թուրքական նախաձեռնությանն առիթ տալու մտահոգությամբ, երկրորդը դրա ձախողման հանդեպ համոզվածությամբ:

Ինչպես սպասվում էր, լուրը միանշանակ չընդունվեց հայկական եւ թուրքական շրջանակներում: Եվ համապատասխան պատճառներ կային դրա համար: Հետագայում էլ կլինեն այլ մեկնաբանություններ, որովհետեւ հանձնախմբի ստեղծումը մի փորձ է բացահայտելու «չգծագրված մի տարածք»: Դեզմոնդ արք. Թութույի գլխավորությամբ նման մի հանձնախումբ «Ճշմարտություն եւ հաշտեցում» անվան տակ գործել է Հարավային Աֆրիկայում եւ հաջողության հասել: Մեկ ուրիշ հանձնախումբ գործել է Իռլանդիայում, եւ արդյունքում ստեղծվել է համատեղ մի կառավարություն: Իհարկե, խնդիրներն ու պատմական պատճառները տարբեր են մեր պարագայում, սակայն կարծես հանձնախմբի ստեղծման անհրաժեշտությունը հասունացել էր եւ այնքան էլ վատ չէ դրա իրականացումը: Չինական մի առած պատգամում է. «Տասը հազար մղոն երկարությամբ արշավը պետք է սկսել առաջին քայլից»:

Մերձեցման փորձեր առաջ էլ են եղել, բայց ձախողվել են, որովհետեւ հարցերը քննարկելիս երկու կողմից նախապայմաններ են դրվել: Մեր կողմից Ցեղասպանության ճանաչման դիմաց թուրքերը պայման են դրել տարածքային պահանջներ չներկայացնել: Ատելության եւ կասկածի այս մթնոլորտն ինչ-որ ձեւով եւ ինչ-որ ժամանակ պետք էր փարատել: Ահա, մեր կարծիքով, սա է հանձնախմբի խնդիրը՝ առանց ավելորդ հավակնությունների:

Դիտումները ցույց են տվել, որ թուրքական կառավարության ժխտելու քաղաքականությանն առընթեր՝ Թուրքիայի նոր սերունդը բացարձակ անտեղյակ է այդ ժամանակաշրջանի իրադարձություններից, որովհետեւ ոչ մի ամբողջատիրական վարչակարգ չի կարողացել ամբողջովին քողարկել եւ մոռացության մատնել պատմական ճշմարտությունը այնպես, ինչպես Թուրքիայի հաջորդական իշխանություններն են կարողացել անել:

Այդ տարիների վերաբերյալ «Լռության պատը» սկսեց քանդվել Եվրոպայում ծայր առած հայանպաստ օրենսդրական ակտերի շնորհիվ: Թուրք գիտնականներն ու լրատվական միջոցները ստիպված եղան քննարկել հարցը: Երկխոսությունը հավանաբար զարկ է տալու այդ քննարկումներին եւ առաջնորդելու է դեպի փաստերի հնարավոր ճանաչում: Մանավանդ որ հանձնախումբը՝ նեղացնելով իր գործունեության ոլորտները, նպատակ է դրել պարզապես զարգացնել հարաբերությունները, ծավալել երկխոսություն եւ առաջ բերել համագործակցություն: Հանձնախմբի անդամները «գործնական արդյունքներ» են ակնկալում: Ավելին՝ երկու կողմերն էլ հավաստիացրել են, որ «գործում են անձնական կարողությունների սահմաններում», այլապես հարց էր բարձրանալու, թե ում են նրանք ներկայացնում: Ներկայումս նրանք ոչ մի կառավարություն կամ իշխանություն չեն ներկայացնում: Բայց դժվար չէ յուրաքանչյուր անդամի անցյալը վերլուծելով կռահել, թե ում ձեռքում են գտնվում անդրկուլիսյան լարերը:

Անհրաժեշտ է նշել, որ հայերն այդ հանձնախմբում ադեկվատ ձեւով չեն ներկայացված: Ամերիկահայ համայնքում իր ձեռքբերումներով արդարացիորեն «ձայնի իրավունք» վաստակած Հայկական համագումարի անպաշտոն մասնակցությունը դրան՝ Վան Գրիգորյանի անձով, նոր երանգ է հաղորդում այն իմաստով, որ ենթադրել է տալիս, թե մինչ այժմ Մ. Նահանգների իշխանություններից որոշ ձեռքբերումներ «պոկելու» դիմաց այժմ Հայկական համագումարը պարտավորված է պաշտպանել պետքարտուղարության արտաքին քաղաքականության այս նախաձեռնությունը:

Աշխարհում միակ գերտերությունը մնալով, Մ. Նահանգներն իր արտաքին քաղաքականության օրակարգում այնքան էլ շատ հարցեր չունի, որոնք այսօր գաղտնիք լինեն մյուս պետությունների համար: Նրա բոլոր նախաձեռնություններն ու ծրագրերը բացահայտված են: Ամերիկյան կառավարության պաշտոնյաները բացահայտորեն քննարկում են նույնիսկ այնպիսի հարցեր, ինչպիսիք են պետությունների անցանկալի ղեկավարների փոփոխումը, թշնամի երկրներում ապստամբ խմբավորումների ֆինանսավորումը, տնտեսական ճնշումների ուժեղացումը եւ այլն: Միջին Արեւելքում (Իրաք) եւ Եվրոպայում (Հարավսլավիա) Ամերիկայի ձեռագիրը հայտնի է բոլորին: Զարմանալի չէ, որ նախկին «Վարշավայի ուխտի» շատ երկրներ այժմ ցանկանում են մուտք գործել ՆԱՏՕ:

Այս հանձնախմբի գոյառումն ակնհայտորեն վայելում է Մ. Նահանգների պետքարտուղարության պաշտպանությունը: Այնպես որ մեր պարտքն է ավելի լայն քաղաքական կոնտեքստում դիտել այդ բոլորը: Գաղտնիք չէ, որ Մ. Նահանգների արտաքին քաղաքականության նպատակներից մեկը թուրք-իսրայելական գերիշխանություն սահմանելն է ամբողջ Միջին Արեւելքում եւ, այնուհետեւ, ընդլայնելով սահմանները, թափանցել Կենտրոնական Ասիա, վերահսկել այնտեղ նավթի եւ այլ բնական պաշարները՝ ի հեճուկս Ռուսաստանի, իսկ Հայաստանն այդ ճանապարհի փուշն է: Նաեւ՝ Հայաստանը Հարավսլավիա չէ, որտեղ հնարավոր լիներ ռազմական գործողություններ ծավալել՝ հաշվի առնելով Ռուսաստանի հետ հակամարտության հեռանկարը: Նրան պետք է «գայթակղել» թուրքերի հետ համագործակցության միջոցով տնտեսական եւ սոցիալական զարգացման հասնելու հեռանկարով: Չմոռանանք, որ ներկայումս Հայաստանն իր նվազող բնակչությամբ եւ նիհար տնտեսությամբ իր ամենաթույլ վիճակում է:

«Հաշտեցման հանձնախմբի» հասցեին ուղղված արձագանքներից հասկանալի է թուրքական «Ջումհուրիեթ» թերթի մեկնաբանությունը, որտեղ նոր զարգացումը դիտվում է որպես «Թուրքիայի ժխտման քաղաքականության ձախողում»: «Թուրքիան Հայաստանի հետ մերձեցման նախաձեռնությունը ստանձնեց, երբ գլխի ընկավ, որ Հայաստանը կարողանում է երրորդ երկրների խորհրդարաններում հաջողությամբ անցկացնել տալ Ցեղասպանության ճանաչման բանաձեւերը», գրել է թերթը:

Հայկական կողմից քիչ զարմանալի էր ՀՅԴ բյուրոյի խոսնակի հայտարարությունը, որտեղ մասնավորապես նշում էր, որ «կտրականապես մերժում ենք օտար իշխանությունների նման նախաձեռնությունները, որոնք չեն բխում Հայաստանի ազգային շահերից»:

Նշենք, որ հենց այս փուլում ընդդիմադիր կեցվածք ընդունելը գուցե նման անսովոր նախաձեռնությունների անքակտելի մասն է կազմում: Այնուամենայնիվ, գտնում ենք, որ նախաձեռնությունն անհրաժեշտ քայլ էր: Կարեւոր է ոչ թե այն, թե ում կողմից, երբ, ինչու եւ որտեղ է առաջացել նախաձեռնությունը, այլ, թե ինչ ուղղությամբ է ընթանալու եւ ուր է առաջնորդելու նրա գործունեությունը:

Այնպես որ մենք ողջունում ենք այս նախաձեռնությունը զգուշավոր լավատեսությամբ:

Անյաջող սկիզբ մը... հաշտութեան գործընթացին

Կարճ ժամանակի մէջ, յաջորդական հանդիպումներով եւ յաջողելու տրամադրութեամբ ճամբայ հանուած «Հայ թրքական հաշտեցումի յանձնաժողով»ին բացայայտումը՝ անցեալ շաբաթ, բաւականին ջիղեր պիտի խանգարէ, մամուլի էջերը պիտի լեցնէ, տեսակաւոր ենթադրութիւններ եւ լարուած դաւադրութիւններ պիտի «յայտնաբերէ»:

Երկու կառավարութիւններու համար պատրաստուող հաշտութեան ծրագիր մը յաջողութեան կարելիութիւնը կ'ունենար, եթէ երկու կողմերուն տնտեսական եւ քաղաքական շահերը զուգահեռներ գտած ըլլային, եթէ գետինը պատրաստուած ըլլար լուրջ եւ կառուցողական թելադրութիւններու որդեգրումին:

Հայաստանի կառավարութեան պատասխանատուներ յայտնեցին, թէ տեղեակ էին կատարուած ճիգերուն: Այսքան: Աւելին չըսուեցաւ: Կարծէք Հայաստանի համար չէին յանձնաժողովին աշխատանքները: Աւելորդ մեկնաբանութիւնը... անտեղի է եւ յաճախ ալ ծիծաղելի:

Երբ Ժընեւի մէջ հաշտութեան յանձնաժողովի մը գոյութիւնը եւ գործունէութիւնը կը բացայայտուի, թրքական կողմէն վարչապետ Բիւլենթ Էջեւիթ մը տակաւին կը յամառի քաղաքական իր պայմանները հրապարակ նետել՝ Հայաստանի հետ բարի դրացիական կապերու հաստատումին համար:

1. Հայաստան գրաւած իր հողերը Ադրբէջանին պիտի վերադարձնել.

2. Հայաստան՝ Նախիջեւանը Ադրբէջանին միացնող արահետ մը պիտի ստեղծել:

Այսպիսի ժխտական պայմաններու տակ Հայաստանի ամէնէն համեստ նախարարն անգամ լուրջի պիտի չառնէր հաշտութեան կամ գործակցութեան դոյզն առաջարկ մը:

Կը կարծենք որ Հայաստանի եւ Թուրքիոյ միջեւ դիւանագիտական կապեր եւ բարի դրացիական յարաբերութիւններ հաստատելու ձգտող խորհրդակցութիւն մը այսքան անյոյս կացութեան մը մէջ պէտք չէր յայտնուէր: Աւելին, պատմական, հոգեբանական, նոյնիսկ բնազդական թշնամանքներով բաժնուած երկու ժողովուրդներ՝ իրենց հարեւանները ալ ներառնուած, չեն կրնար իրենց անցեալն ու ներկան յառաջացած այսպիսի վատ տրամադրութիւններով լուծել:

Երկու պետութիւններ, որոնց համար եւ, իբր թէ, որոնց լուռ համաձայնութեամբ կը կատարուէին հաշտութեան յանձնաժողովի բանակցութիւնները, պատրա՞ստ են երկրորդ կողմի մը հրաւէրին ընդառաջելու:

Բանակցող անհատները կրնան իսկապէս տաղանդաւոր եւ փորձառու ըլլալ. կրնան լաւագոյն նպատակները ունենալ հաշտութեան նպատակաւոր գետին մը պատրաստելու եւ կրնան ալ քողածածուկ ներկայացուցիչները ըլլալ տուեալ կառավարութեանց, սակայն, «հաշտութեան յանձնաժողով»ը ջուր ծեծելու աշխատանքին մէջն է... դժբախտաբար:

Դժբախտաբար կ'ըսենք, որովհետեւ Հայաստանի եւ Թուրքիոյ դիւանագիտական յարաբերութիւններու հաստատումը որքան ալ փափաքելի եւ իդէալական ըլլայ երկու ժողովուրդներուն եւ Կովկասի տարածաշրջանին, նպաստաւոր ալ պիտի ըլլար երկու կողմերուն համար, մանաւանդ հայկական ճարտարարուեստին եւ երկրագործութեան: Աւելին, «հաշտութեան» պայմաններուն տակ քաղաքական համակերպումի յառաջխաղացքը պիտի դիւրանար, տիրող ձգտուածութեան թուլութեամբ՝ սահմանային առեւտուրը, տարանցիկ փոխադրութիւնները պիտի զարգանային:

Եւ այս բոլորը՝ կը հաւատանք, կրնային յաջողիլ, առանց որ Ցեղասպանութեան եւ պատմական այլ պահանջներու հիմնահարցերը խանգարէին՝ յարաբերութիւն հաստատելու այս գործընթացը: Այդ հարցերը կրնան իրենց լուծման հերթին սպասել, երբ Հայաստանի տնտեսական եւ ընկերային կառոյցները ճգնաժամ կ'ապրին:

Փաստօրէն, թէ Անկարան եւ թէ Երեւանը պատրաստ չեն ամերիկեան-թրքական շահերէն մեկնարկ առած հաշտութեան մը յանգելու ծրագիրը որդեգրելու, մտահոգուելու եւ քննարկելու: Կարծէք timing-ը ճիշդ չէ: Թերեւս երկու կառավարութիւնները աւելի նպաստաւոր պայմաննե՞ր պէտք էր ստեղծէին Վիեննայի մէջ նախաձեռնուած ազգամիջեան այս դրական ձեռնարկը յաջողութեան ուղիի վրայ դնելու համար: Դէպի ձախողութիւն ընթացքը ակներեւ է, երբ յայտարարուած առաջադրանքները ուշադրութեամբ կարդանք: Լուրջ հարցերու քննարկում գրեթէ չկայ պատրաստուած օրակարգին վրայ: Խօսումներ կան: Յուսալի խօսումներ միայն:

Արդեօք, ցարդ կատարուածը նկատենք օդին նետուած փորձառական փուչի՞կ մը. պիտի սաւառնի՞, թէ հարուածներէն... շուտով պայթի: Աւելի լուրջի պիտի առնուէ՞ր ամերիկեան-թրքական այս նախաձեռնութիւնը, եթէ անհատներու մակարդակէն շատ վեր՝ պետական միջնորդութեամբ մը լուծումի փնտռտուքով սկսէր. օրինակ՝ եթէ տեսնուէր անունը Իրանի մը, Ռուսաստանի մը, Յունաստանի մը կամ արաբական երկրի մը մէկ կողմէն, եւ արեւմտաեւրոպական երկրի մը անունը միւս կողմէն, որոնք շահագրգռութիւն ունին Կովկասի տարածաշրջանին մէջ կայունութիւն եւ համակեցութիւն գտնելու:

Ամէնայն դէպս, բարի նպատակներով եւ առողջ տրամադրութիւններով ճամբայ հանուած այս ծրագիրը քառակուսի անիւներ ունի դժբախտաբար, առաջ չի կրնար շարժիլ:

Հայ-թրքական պատմական հակամարտութիւնը լուծելու սահմանուած զոհ մըն ալ՝ ամերիկեան հովանաւորութիւնը վայելող այս ծրագի՞րն է արդեօք:

ՎԱՉԷ ՍԵՄԵՐՃԵԱՆ
«Նոր օր»

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Օժանդակում են ԼՂՀ առողջապահության համակարգին

Հուլիսի սկզբին Կանադայի Տորոնտո քաղաքում անցկացված հայ բժիշկների 8-րդ համաշխարհային գիտաժողովին մասնակցեց եւ ելույթով հանդես եկավ ԼՂՀ առողջապահության նախարար Զոյա Լազարյանը: Տարբեր երկրներից ժամանած մոտ 600 բժիշկներ քննարկեցին առողջապահությանը վերաբերող հրատապ խնդիրներ, պատմեցին բուժման ժամանակակից միջոցների եւ մեթոդների, ինչպես նաեւ մասնագիտական նվաճումների մասին:

Գիտաժողովի շրջանակներում հայ, ֆրանսիացի եւ ԱՄՆ-ի բժիշկների հանդիպումների ընթացքում ծեռք բերվեց ԼՂՀ առողջապահությանը օժանդակելու նախնական պայմանավորվածություն: Մասնավորապես նրանք պատրաստակամություն հայտնեցին Արցախ ուղարկել թանկարժեք սարքավորումներ, ֆինանսավորել նախարարության մի քանի ծրագրեր, Շուշիում բացել ստոմատոլոգիական քոլեջ, վերականգնողական բաժանմունքի համար պատրաստել մասնագետներ եւ այլն:

ԼՂՀ-ին օժանդակություն խոստացավ նաեւ Տորոնտոյի հիվանդանոցներից մեկի ղեկավարությունը, որը պատրաստ է հանրապետության բուժհիմնարկներին տրամադրել տարբեր բժշկական սարքավորումներ:

Բացի այդ, Լոս Անջելեսի հայ բժիշկներից մեկը ցանկություն հայտնեց սեփական միջոցներով Արցախում կազմակերպել հաշմանդամների սայլակների եւ այլ անհրաժեշտ իրերի արտադրություն:

«ԴԵ ՖԱԿՏՈ»

Նոր հումանիտար ծրագրեր Արցախում

Ինչպես հաղորդեցին «Աշխարհը եւ մշակույթը» կազմակերպության երեւանյան գրասենյակից, ավարտելով ԼՂՀ Շուշիի մարզի Քարինտակ գյուղում մշակույթի տան, դպրոցների, եկեղեցու եւ մանկապարտեզի վերականգնման չորս փուլից կազմված ծրագիրը, կազմակերպությունը ձեռնամուխ է եղել Արցախում հերթական հումանիտար ծրագրի իրականացմանը:

2001 թ. ծրագրված է վերականգնել Շուշիի հիվանդանոցի թերապեւտիկ բաժանմունքը: Վերականգնողական աշխատանքներին, ինչպես միշտ, կմասնակցեն Ֆրանսիայից եւ ԱՄՆ-ից ժամանած երիտասարդական կամավորական ջոկատները:

Հուլիսի վերջին նախատեսված է Ֆրանսիայից, Անգլիայից եւ սփյուռքի կազմակերպություններից մի խումբ հայ բժիշկների այցելությունը Արցախ: Համաձայն ԼՂՀ առողջապահության նախարարության հետ համաձայնեցված ծրագրի, պրոֆեսոր Ա. Հովնանյանը (Ֆրանսիա) շուրջ երկու շաբաթ կաշխատի Շուշիի եւ Ստեփանակերտի հիվանդանոցներում:

«ԴԵ ՖԱԿՏՈ»

ՋԵՆՈՎԱ

«Մեծ ութնյակի» ձախողված հանդիպումը

Կիրակի օրը Ջենովայում «Մեծ ութնյակի» ղեկավարների հանդիպումն ավարտվեց աղքատիկ արդյունքներով: Զանգվածային լրատվամիջոցների գրեթե միահամուռ գնահատականի համաձայն, գագաթաժողովը կարելի է ձախողված համարել: Իտալական ԶԼՄ-ների տվյալներով, եռօրյա գագաթաժողովի օրերին Ջենովայում տեղի ունեցած զանգվածային ցույցերի ընթացքում սպանվել է 23-ամյա մի ցուցարար, վիրավորվել է 500 մարդ, ավերվել են բազմաթիվ խանութներ, հրկիզվել ավտոմեքենաներ. ընդհանուր նյութական վնասն անցնում է 5 մլն դոլարից: Իսկ «Մեծ ութնյակի» ղեկավարները չեն հաղթահարել տարաձայնությունները մի շարք էական հարցերի առթիվ: «Ինչի՞ են պետք գագաթաժողովները», իրավացիորեն հարց է տալիս «Մոնդ» ազդեցիկ օրաթերթը, ավելացնելով, որ «ութնյակի» ղեկավարներն այսուհետեւ ստիպված կլինեն «նիհարելու բուժընթաց» անցնել:

Գլոբալացման հակառակորդների զանգվածային ելույթները Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակին առիթ տվեցին խոսելու «համաշխարհային մակարդակով 1968 թ. մայիսի դեպքերի կրկնության» մասին, նկատի ունենալով ֆրանսիացի ուսանողների 1968 թ. ցույցերը: Մինչդեռ ԱՄՆ նախագահ Ջորջ Բուշը Ջենովայի ցույցերի առթիվ հայտարարեց, թե ինքը մերժում է երկխոսությունը «նրանց հետ, ովքեր հանիրավի հավակնում են ներկայացնել աղքատներին»: Հանդիպման մասնակիցները եզրափակիչ հայտարարության մեջ ընդգծեցին, որ իրենք կձգտեն գլոբալացումը «ծառայեցնել ամենքին, մասնավորապես աշխարհի աղքատներին»: Նրանք պատրաստակամություն հայտնեցին այսուհետեւ եւս օգնելու աղքատ երկրներին եւ համատեղ պայքարելու համաճարակների (մասնավորապես ՁԻԱՀ-ի) դեմ:

Սակայն շրջակա միջավայրի աղտոտման եւ թունավոր գազերի արտանետումների սահմանափակմանն ուղղված Կիոտոյի արձանագրությունը փաստորեն շրջափակվեց ԱՄՆ-ի ընդդիմության պատճառով: Տարաձայնությունները տարածվեցին նաեւ ամերիկյան «հակահրթիռային վահանի» եւ ժողովրդավարության հարցերում: Այս կապակցությամբ «Ֆիգարո» թերթը հեգնանքով գրում է, թե «միակ համաձայնությունն այն էր, որ հարկավոր է շարունակել հանդիպումները»:

Որոշվեց «Մեծ ութնյակի» հաջորդ գագաթաժողովն անցկացնել 2002 թ. հունիսին, Կանադայի Կանանասկիս փոքրիկ բնակավայրում (Ալբերտա նահանգ): Իսկ ինչո՞ւ փոքրիկ բնակավայրում: Բանն այն է, որ վերջին տասնամյակներում նման հանդիպումների մասնակիցների թիվը եւ ծախսերն անընդհատ աճում են, իսկ արդյունքները չնչին են: Բացի դրանից, հանդիպումները մշտապես ուղեկցվում են բողոքի զանգվածային ելույթներով եւ խժդժություններով: Այսպես, շաբաթ օրը Ջենովայում ցուցարարների թիվը հասավ 200 հազարի: Ըստ որում, խաղաղ ցուցարարներին միացել էին նաեւ արմատականներ եւ անարխիստներ, որոնք զանգվածային անկարգություններ հրահրեցին, ասես վրեժ լուծելով հունիսին Գյոթեբորգի գագաթաժողովի օրերին ծանր վիրավորված մեկ ցուցարարի համար: Ջենովացիների մեծ մասը հեռացել էր քաղաքից, որի կենտրոնում տեր ու տնօրինություն էին անում 20 հազար ոստիկաններ եւ կարաբինիերներ: Բռնություններով ուղեկցված գագաթաժողովն «անընդունելի» համարեց Եվրահանձնաժողովի նախագահ Ռոմանո Պրոդին: Այսուհետեւ մեծ քաղաքները, թերեւս, կխուսափեն գագաթաժողովների անցկացումից:

Տնտեսապես առավել զարգացած պետությունների ղեկավարների հանդիպումները սկսվեցին 1975 թ., երբ Ֆրանսիայի նախագահ Վալերի Ժիսկար դ'Էստենի առաջարկով Ռամբույե պալատում հավաքվեցին ԱՄՆ-ի, Ճապոնիայի, Մեծ Բրիտանիայի, Գերմանիայի եւ Ֆրանսիայի ղեկավարները: Ապա «հնգյակին» միացան Կանադան եւ Իտալիան: Իսկ 1997 թվականից «Մեծ յոթնյակի» հանդիպումներին մասնակցում էր նաեւ Ռուսաստանը, որին այժմ համարում են «ութնյակի» լիիրավ անդամ: Միաժամանակ ուռճացվում էր պատվիրակությունների կազմը: Օկինավայի 2000 թ. գագաթաժողովի ծախսերը կազմեցին 766 մլն դոլար: Ջենովայում ծախսվեց 110 մլն, բայց պատվիրակությունների կազմում 2000 մարդ կար: 2002 թ. հանդիպման կազմակերպիչ, Կանադայի վարչապետ Ժան Կրետիենը Ջենովայում հայտարարեց, որ Կանանասկիսում հյուրերը կունենան ընդամենը 350 սենյակ, իսկ լրագրողները «կարող են գալ քնապարկերով»:

Պ. Ք.

ՎՐԱՑԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Մեգրելները պահանջում են ինքնավարություն եւ առաջին դասարաններում մեգրելերենի ուսուցում

Սամեգրելոյում վերջերս երեւան եկավ ինքնավարության թեման: Մայիսի կեսերին Խոբիում կայացավ «Սամեգրելոյում գործող քաղաքական եւ ոչ պետական կազմակերպությունների համակարգիչ խորհրդի» ֆորումը, ուր խորհրդի անդամները պահանջեցին Սամեգրելոյի ինքնավարությունը, ինչպես եւ տարրական դասարաններում մեգրելերենի ուսուցումը: «Համակարգիչ խորհուրդը» հիմնվել է 1999 թվին Փոթիում. հետագայում խորհրդի գործունեությունը ծավալվեց ամբողջ Սամեգրելոյում (խորհրդում համախմբված են 25 քաղաքական կուսակցություններ եւ 10 հասարակական կազմակերպություններ):

Չնայած խորհրդի ոչ բոլոր անդամներն են համաձայն վերը նշված պահանջին (համարելով, որ ինքնավարության մասին խոսելը դեռ վաղ է), բայց այդ մտքի հեղինակները կրկնում են, որ ինքնավարության թեման անհեթեթություն չէ, եւ այդ մասին պետք է մտածեն գուրիացիներն ու իմերեթցիները:

«Եթե Վրաստանի համար Աջարիայի ինքնավարությունը կործանիչ չէ, ապա, կարծում եմ, Սամեգրելոյի, Գուրիայի ու Իմերեթիայի ինքնավարությունն էլ վնաս չի հասցնի: Վրաստանի ապագան կախված է ֆեդերալիզմից, հակառակ դեպքում Վրաստանն ապագա չի ունենա: Իրականում ֆեդերալիզմը եւ ինքնավարությունը նույն բաներն են: Թբիլիսիի կաշառակեր ղեկավարները ինքնավարությունը համարում են անջատողականություն, բայց այդպես չէ: Համոզված եմ, որ մոտ ապագայում (5 տարի հետո) Վրաստանը կվերածվի ինքնավար կազմավորումների դաշնության: Ինքնավարություն կարող են պահանջել Իմերեթիան ու Գուրիան», նշեց Զուգդիդիի շրջանում գործող Կոմունիստական կուսակցության ղեկավար Ռեւազ Բուլիան:

Կոմունիստները Սամեգրելոյի ինքնավարության պահանջը բացատրում են այսպես. «Ինքնավարություն պահանջել մեզ ստիպում է կենտրոնը, ավելի ստույգ` կաշառակեր ղեկավարությունը, որը տարիներ շարունակ իրեն «պատկանելիք» գումարներն է քամում եւ անջատողական համարում բոլոր նրանց, ովքեր այդ գումարները ժամանակին չեն ուղարկում կենտրոն»:

«Այա» կազմակերպության ղեկավար Էդեմ Իզորիան Սամեգրելոյի ինքնավարության մասին խոսելիս նշեց դպրոցներում մեգրելերենի ուսուցման անհրաժեշտությունը եւ հայտարարեց, որ մեգրելերենը, ինչպես եւ Սամեգրելոն, պետք է գրանցվի Կարմիր գրքում, քանի որ լեզվի վերացման հետ ոչնչանում է եւ ազգի պատմությունը: Ինչպես պնդում է Իզորիան, այդ է հաստատում իմերեթցիների, գուրիացիների, լեչխումցիների օրինակը, որոնց մեծամասնությունն այսօր տեղյակ չէ, որ իր նախնիները եղել են... մեգրելները:

Իզորիան առաջարկեց Սամեգրելոն վերածել երկլեզվանի տարածաշրջանի, եթե Վրաստանում պետական լեզուն վրացականն է համարվում, Սամեգրելոյում մեգրելերենը պետք է լինի պետական (եւ պաշտոնական): Վերջում Իզորիան նշեց նաեւ մեգրելական լեզվով մամուլի հրատարակման անհրաժեշտությունը:

«Սամեգրելո» շարժման ղեկավար Բեկա Թոդուան հայտնեց իր կարծիքը. «Սամեգրելոյի ինքնավարությունն անհրաժեշտություն է (խոսքը վերաբերում է ոչ միայն Սամեգրելոյի, այլեւ ընդհանրապես բոլոր տարածաշրջանների ինքնավարությանը): Վրաստանի ղեկավարությունը սխալ, երկիրը կործանող քաղաքականություն է վարում: Ինքնավարությունը չի մեկուսացնի տարածաշրջանը կենտրոնից: Կենտրոնը պետք է լինի երկրի միասնության ձեւական նոմինանտ: Գուրիան ու Իմերեթիան նմանապես պետք է պահանջեն ինքնավարություն»:

Այսպես թե այնպես, ինքնավարության թեման ի հայտ եկավ, տեսնենք, թե ինչպես կզարգանան իրադարձությունները:

ԷԿԱ ԳՈՒԼՈՒԱ
«Ռեզոնանսի», թիվ 150,
09.06.2001 թ.

Արտակարգ դրություն Ինդոնեզիայում

Ինդոնեզիայի հեռուստատեսությամբ լույս երկուշաբթի գիշերը ցուցադրվեց նախագահ Աբդուռահման Վահիդի ելույթը, որի համաձայն երկրում հայտարարվում է արտակարգ դրություն, ինչպես նաեւ լուծարվում է խորհրդարանը: Վահիդի որոշումն ընդունվեց ժողովրդի խորհրդակցական ժողովի հուլիսի 23-ի հատուկ նիստից մի քանի ժամ առաջ, որտեղ նախագահը պետք է հաշիվ տար իր պաշտոնավարման 21 ամիսների վերաբերյալ: Նիստում քննարկվելու էր Վահիդին պաշտոնանկ անելու հարցը. նախագահը մեղադրվում է անբանիմացության եւ կաշառակերության երկու գործերի համար: Կիրակի օրը Վահիդը հայտարարեց, թե հրաժարական չի տա եւ անօրինական է համարում հուլիսի 23-ի նիստը: «Մոնդ» թերթը տեղեկացնում է, որ կիրակի օրը Վահիդին ընդդիմադիր գործիչները հավաքվել էին փոխնախագահ Մեգավատի Սուկառնոպուտրիի տանը. Ինդոնեզիայի առաջին նախագահի 54-ամյա դուստրը համարվում է նախագահության ամենահավանական թեկնածուն: ԶԼՄ-ները նշում են, որ բանակը եւ ոստիկանությունը չեն պաշտպանում Վահիդին, որը 1999 թ. հոկտեմբերին նախագահ ընտրվելուց ի վեր բազմաթիվ կոպիտ սխալներ է թույլ տվել` վանելով միջազգային վարկատուներին: Երկրում շարունակ աճում են գործազրկությունը եւ գները: Ջակարտայի փողոցներում տանկեր են հայտնվել: Վահիդը 210 մլն ինդոնեզացիներին վախեցնում է, թե իր պաշտոնաթողության դեպքում գլուխ կբարձրացնեն անջատական ուժերը: Բայց ներկա իրավիճակում նրա հրաժարականն անխուսափելի է թվում:

Պ. Ք.

Իրանն առաջարկում է Անդրկովկասում ձեւավորել անվտանգության նոր համակարգ

Սկիզբը` էջ 1

Հաշվի առնելով ադրբեջանական եւ եվրոպական լրատվամիջոցների հաղորդագրությունները, կարող ենք նկատել, որ ԻԻՀ ազգային անվտանգության խորհրդի քարտուղարի` Ադրբեջանի իշխանությունների հետ հանդիպումներն անցել են լարված մթնոլորտում: «Ֆրանսպրես» գործակալությունը նշում է. «Հ. Ալիեւն իրանցի բարձրաստիճան պաշտոնյային ասել է, որ Ադրբեջանը երբեք չի դառնա կրոնական պետություն: Մենք չենք կարող շեղվել մեր ընտրած ճանապարհից, մենք կառուցում ենք աշխարհիկ պետականություն», նշել է Ալիեւը: Ադրբեջանի առաջնորդը պնդել է, որ իր երկիրը, չնայած Թեհրանի ճնշումներին, չի խզի շփումները ԱՄՆ-ի եւ Իսրայելի հետ»:

Հասան Ռոհանիի եւ Ադրբեջանի արտգործնախարար Վ. Գուլիեւի հանդիպման ընթացքում շարունակվել են փոխադարձ մեղադրանքները: Ադրբեջանական ANS հեռուստատեսության հաղորդման համաձայն, պատասխանելով Բաքվի մեղադրանքներին` կապված Իրան-Հայաստան ջերմ հարաբերությունների հետ, պրն Ռոհանին որպես հակընդդեմ մեղադրանք բերել է Ադրբեջան-Իսրայել բարեկամական հարաբերությունների օրինակը: Ադրբեջանի նախագահի աշխատակազմի ղեկավար Ռամիզ Մեհդիեւը «արդարացել» է, թե Բաքուն առ այսօր Իսրայելում չունի դիվանագիտական ներկայացուցիչ, չնայած Իսրայելը Բաքվում ունի իր դեսպանատունը: Մեհդիեւը, փորձելով արդարանալ, ասել է, թե «Իրանի պատճառով է, որ մենք դեսպանատուն չենք բացում Իսրայելում»: Մինչդեռ արտգործնախարար Գուլիեւը ANS-ին տեղեկացրել է, որ «Թել Ավիվում մինչ օրս դեսպանատուն չունենալու պատճառը զուտ ֆինանսական է»:

ԻԻՀ ազգային անվտանգության խորհրդի քարտուղարն ադրբեջանա-իրանական հարաբերությունները որակել է «սառը»: Ի դեպ, Հեյդար Ալիեւն ասել է, որ ինքը պատրաստ է այցելել Իրան, հավանաբար ակնարկելով, որ արդեն երեք տարի այցելությունը ձգձգվում է իրանական կողմի պատճառով: Իր հերթին «Զերկալո» թերթը նշում է, թե Ալիեւը կհամաձայնի պաշտոնական այց կատարել Թեհրան միայն այն դեպքում, եթե Բաքուն եւ Թեհրանը մի շարք սկզբունքային հարցերում կոնսենսուսի գան: Որպես սկզբունքային հարցեր «Զերկալոն» առանձնացնում է երեքը (թեեւ ադրբեջանա-իրանական լարված հարաբերությունների պատճառները միայն այդ երեք սկզբունքային հարցերով չեն սահմանափակվում- Թ. Հ.) հարավային ադրբեջանցիների հիմնախնդիր, Թավրիզում Բաքվի հյուպատոսություն բացելու ձգձգում, Հ. Ալիեւի Թավրիզ այցելության «արգելում»: Իրավամբ, 1994 թ., երբ Ադրբեջանի նախագահը պաշտոնական այցով Իրանում էր, Թեհրանի իշխանությունները Հ. Ալիեւին դիվանագիտական լեզվով բացատրեցին, որ նրա այցելությունը Թավրիզ ցանկալի չէ: Ինչ վերաբերում է Թավրիզում Ադրբեջանի հյուպատոսություն բացելուն, ապա այս խնդիրն արդեն հինգ տարի օրակարգում է. համաձայն երկկողմ պայմանավորվածության` Ադրբեջանը պետք է հյուպատոսություն բացեր Թավրիզում, Իրանը` Նախիջեւանում: Նախիջեւանում Իրանի հյուպատոսությունը գործում է արդեն հինգ տարի, մինչդեռ Թավրիզում ադրբեջանական հյուպատոսություն չկա հայտնի պատճառներով:

Հասան Ռոհանիի եւ Ադրբեջանի իշխանությունների հանդիպումներում լայնորեն քննարկվել է ԼՂ խնդիրը: «Իրանը Կովկասում ցանկանում է տեսնել շուտափույթ խաղաղություն եւ կայունություն: Մենք հյուսիսում սահմանակից ենք այս տարածաշրջանին, Կովկասը չափազանց կարեւոր նշանակություն ունի Իրանի համար: Մենք պատրաստ ենք տարածաշրջանային ճգնաժամերը լուծելուն մեր աջակցությունը բերել: Չկա մեկ այլ երկիր, որ ավելի մոտ լինի տարածաշրջանին եւ իր առաքելությունն իրականացնի ավելի լավ, քան Իրանը: Թեհրանը դեմ է տարածաշրջանում սահմանների ձեւափոխմանը», ասել է Ռոհանին, չկոնկրետացնելով, թե խոսքը ո՞ր սահմանների մասին է:

ԻԻՀ ազգային անվտանգության խորհրդի քարտուղարը Բաքվում, ինչպես Երեւանում, կարեւորել է Հյուսիս-Հարավ առանցքի կայացումը, նշելով, որ այն իրականություն կդառնա ե՛ւ Ադրբեջանի, ե՛ւ Հայաստանի տարածքով:

Կասպից իրավական կարգավիճակի հարցը Բաքու-Թեհրան հարաբերություններում կնճիռներից մեկն է: Քննարկումներում կողմերը մնացել են իրենց տեսակետներին. Իրանը նախընտրելի է համարում Կասպիցն ափամերձ հինգ պետությունների միջեւ հավասար բաժանելու տարբերակը, Ադրբեջանը պնդում է, որ ափամերձ հինգ պետությունների միջեւ բաժանելու սկզբունքն ընդունելի է, պայմանով, որ յուրաքանչյուր երկիր ստանա ափամերձ երկարությանը համապատասխան հատված: Սա նշանակում է, որ այդ դեպքում Իրանը կարող է հավակնել Կասպից 13 տոկոսին: Ի դեպ, Հ. Ալիեւն արտահայտվել է Կասպից իրավական կարգավիճակի «փուլ առ փուլ» կարգավորման օգտին: Թե ինչ է նշանակում «փուլ առ փուլ» տարբերակը, Ադրբեջանի պետհեռուստատեսությունը չի մանրամասնում: Ենթադրաբար, Հ. Ալիեւը մի պահ վերհիշել է 1997 թ. եւ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին:

Ռոհանիի եւ Կովկասի մահմեդականների հոգեւոր առաջնորդ Փաշազադեի հանդիպման մասին ուշագրավ տեղեկություն է հաղորդում «Թուրան» գործակալությունը: Ռոհանին խոսակցության ընթացքում ասել է, որ «ճաշելու ժամանակը եկել է», որին ի պատասխան Փաշազադեն հյուրին վստահեցրել է. «Ճաշը պատրաստ է, բայց պետք է իրենց խոսակցությունն ավարտել»: «Թուրանը» չի մանրամասնում, թե խոսակցության որ պահին է Ռոհանին ձանձրացել Փաշազադեից:

«3+3» բանաձեւով անվտանգության համակարգ ձեւավորելու Թեհրանի առաջարկությանն «Ազգը» կանդրադառնա առաջիկա համարներից մեկում:

ԱԶԳ

մշակույթ

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՕՐԱԳԻՐ

Երաժշտական «Ազգապատում»

«Համաքրիստոնեական մշակույթ» հոգեւոր երաժշտության փառատոնի շրջանակներում վերջերս Արամ Խաչատրյանի տուն-թանգարանում տեղի ունեցավ Կոմիտասի երկերի ժողովածուի ակադեմիական հրատարակության նորատիպ հատորների շնորհանդեսը:

Այս է առիթը խոսելու մեր երաժշտական մշակույթի համար անշրջանցելի նշանակությամբ ներկա հատորների մասին:

Շնորհանդեսը պաթետիկ հանդիսություն չէր այլ ավելի շատ, ուրախության եւ երախտագիտության արտահայտություն. Կոմիտաս հրատարակելու ուրախության, հրատարակող գիտնականների հանդեպ շնորհակալանքի արտահայտություն:

Այսպես, առանց հավելյալ հանդիսավորության, մասնագիտական արժանապատիվ գնահատանք էր պրոֆեսորներ Արաքսի Սարյանի, Արմեն Բուդաղյանի, Ժաննա Զուրաբյանի խոսքը: Այդ օրը Երեւանի կամերային երգչախումբը (գեղ. ղեկ.՝ Հարություն Թոփիկյան) կատարում էր բոլորովին վերջերս «հնչելի» դարձած կոմիտասյան ստեղծագործություններ:

Իհարկե, այս շնորհանդեսն առիթ է խոսելու, բայց ոչ պատճառ:

Պատճառը, առանց երեւույթը գերագնահատելու, հայ երաժշտական մշակույթի «Ազգային-դասական» շրջանի կարեւորագույն լրացման եւ ամբողջացման փաստն է՝ այս նոր հրատարակություններով:

Կոմիտասը հայ ազգային դասական երաժշտության հիմնադիրն է: Այդ է պատճառը, որ հայ երաժշտության զարգացման հետագա ընթացքը սկզբունքային առումով կազմակերպվել, կանոնակարգվել եւ արժեւորվել է «Կոմիտաս» երեւույթի կշռաններով:

Նրան անդրադարձել են որպես վերին չափանիշով մաքուր ազգային երաժշտական ակունքի, որպես երաժշտության հետագա զարգացման մեթոդ, գիտական ուղենիշ կարգող «սահմանադիր» մեծության, որպես ազգային հնչական մեր տիպաբանության մշակ գեղարվեստական չափանմուշի, աշխարհի հետ շփվելու, աշխարհից չօտարվելու, սեփական տեսակը չպղտորելով՝ նորի եւ համաշխարհայինի հանդեպ ընկալունակ ու ճկուն լինելու աներկբայելի նախադեպի:

Այս եւ էլի շատ առումներով 20-րդ դարի հայ երաժշտական մշակույթն իր հոյակերտ կառույցի ծանր հեծանները հենել է կոմիտասյան ժառանգության անխախտ սյուներին: Իսկ դրանք, այդ ամբողջ մշակույթի ծանրությունը, «առաջին ազգային դասականի» ֆունկցիոնալ կարեւորությամբ, իրենց վրա կրող հիմնասյուները շուրջ չորս հարյուր երգեր են եղել սոսկ:

Տասնամյակներ շարունակ գիտակցվել եւ ափսոսանքով ընդունվել է, որ հատուկտոր է Կոմիտասի ժառանգությունը: Կիսատ է մեզ հասել: Այնինչ, ահա, սեղանին են դրվում երկերի ժողովածուի ակադեմիական հրատարակության հերթական հատորները, որոնց ամբողջությունը ներկայանալու է որպես ազգային երաժշտական մշակույթին շուրջ 1800 երգի նվիրում:

Ինչ խոսք, որ տարբեր վկայություններով, Կոմիտասի հավաքած մոտավորապես 4000 երգի համեմատ այս քանակն էլ քիչ է: Սակայն այն ավելի քան չորս անգամ գերազանց է մեր ունեցածից: Եվ եթե ունեցածը զորացրել է այսպիսի փառահեղ երաժշտական մշակույթ, արդյոք չե՞նք կարող ակնկալել հետագա զարգացման չորս անգամ ավելի հնարավորություն, թափ ու ներուժ՝ այս տպագրվող հատորներից:

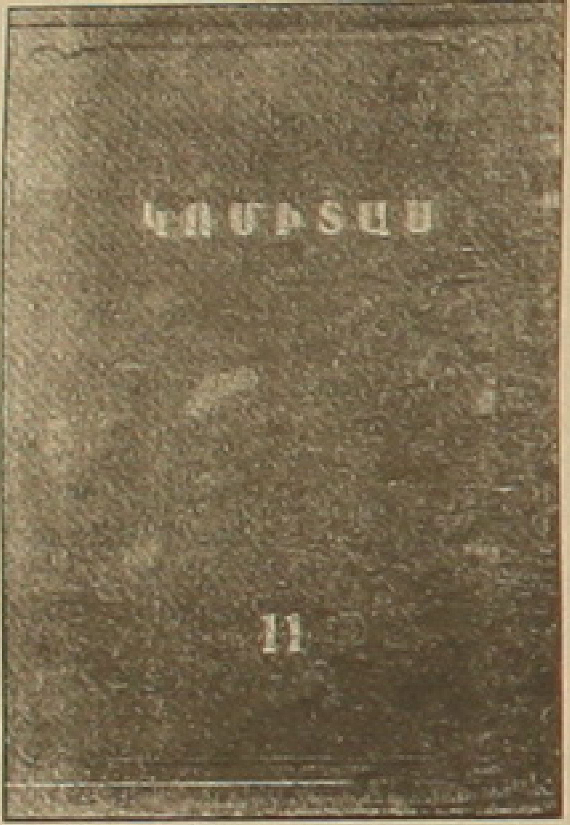

Կոմիտասի ժառանգության հրատարակությունն անցյալ դարավերջին, հայտնի պատճառներով դադարեցվեց (եթե միայն հիշենք, թե ինչեր տպագրվեցին 90-ականների սկզբին, Կոմիտասի համար միջոց չկար):

Առաջին վեց հատորները երախտավոր խմբագրին՝ Ռոբերտ Աթայանին հաջողվեց հրատարակել մի քանի տասնամյակների ընթացքում: 90-ականների սկզբից տպագրությունը շարունակելու հնարավորությունը Աթայանը ստիպված եղավ փնտրել արտասահմանում: Սակայն, իր մահից հետո, Կոմիտասի աթայանական խմբագրությամբ հատորները, որպես թերավարտ գործ եւ առանց տպագրվելու հեռանկարի, մնացին Ամերիկայում:

Միայն 1997 թ. հնարավոր եղավ Հայաստանում հրատարակել Կոմիտասի երկերի հերթական՝ 7-րդ հատորը՝ «Պատարագը»: Այսօր, ահա, ունենք 7–11-րդ հատորները: Հինգ նորատիպ հատոր՝ այս էլ քանի անգամ հայրենադարձված Կոմիտասի ժառանգությունից:

Այս նոր հրատարակությունները հիմա արդեն շատ բան ստիպում են վերաիմաստավորել: Օրինակ՝ «Պատարագի» ճշգրտված հրատարակությունը, բացի ինքնին բարձր գեղարվեստական արժեք լինելուց, նաեւ պատմական արժեք է: Ըստ Ռ. Աթայանի, այս ստեղծագործությունը հեղինակը նախատեսել է ոչ միայն ծիսական, այլեւ համերգային կատարման համար:

Այն, որ Կոմիտասը հայ ազգային դասական երաժշտության հիմնադիրն է եւ որ «Պատարագը» ստեղծել է նաեւ համերգային կատարման համար, մեզ իրավունք է տալիս այդ ստեղծագործությունը դասակարգել զուտ երաժշտական ժանրային դասիչով: Այսինքն՝ Կոմիտասի «Պատարագը» հայ ազգային դասական երաժշտության կանտատ-օրատորիալ ժանրի առաջին դրսեւորումն է (ինչը բոլորովին չի նսեմացնում Մ. Եկմալյանի ստեղծագործությունը):

Ազգային երաժշտության որոշ շերտերի զարգացման սկզբունքների վերաիմաստավորում կարող է առաջանալ նաեւ այն, որ հոգեւոր բնույթի ստեղծագործություններ ընդգրկող 8-րդ հատորի զգալի մասը մոնոդիաներ են, չբազմաձայնված մեղեդիներ, ինչը ոչ մի կերպ պատահական լինել չի կարող:

Մյուս հատորները, որ Կոմիտասի ազգագրական ժառանգությունն են ներկայացնում, պակաս կարեւոր չեն: Դրանց գեղարվեստական եւ գիտական արժեքը հասկացնելը ժամանակի խնդիր է:

Հատորների հրատարակումը (8-րդ հատորից սկսած) հովանավորում է Լիսաբոնի Գալուստ Գյուլբենկյան հիմնարկությունը:

Շնորհակալ ենք, որ մեծանուն հայի՝ Գալուստ Գյուլբենկյանի թողած վաստակով ունեցանք մեր երաժշտության նորագույն պատմության ամենանշանակալի ձեռքբերումը՝ Կոմիտասի ժառանգությունը ներկայացնող հատորները: Սա նաեւ նվիրում է այդ մեծ հայի հիշատակին: Եթե նկատենք, թե ինչպիսի վերաբերմունք ուներ Գյուլբենկյանը համաշխարհային արվեստի եւ արվեստագետների հանդեպ, ապա կարող ենք ենթադրել, թե որքան պետք է գոհանար այս հատորներով, որ իր ցեղի հնչական «Ազգապատումն» են վավերացնում:

Կոմիտասի ժառանգության ակադեմիական հրատարակության ծանրությունն ու վաստակի պատիվը մեր երաժշտագիտության ամենանշանակալի կշիռը ներկայացնող գիտնականներից երկուսին է վերապահված՝ պրոֆեսորներ Ռոբերտ Աթայանին եւ Գեւորգ Գյոդակյանին: Նրանցից առաջինն իր մասնագիտական անափ կարողություններն ու տարիների տքնանքը բերեց Կոմիտասի ժառանգությանը, սակայն խմբագրությունն ու հրատարակումը չհասցրեց ավարտել:

Այսօր Ռոբերտ Աթայանի սահմանած խմբագրական բարձր չափանիշները դույզն-ինչ չխախտելով, Կոմիտասի եւ արդեն իր՝ Ռ. Աթայանի տառի, ձայնանիշի, նշանի հանդեպ մասնագիտական անբիծ բարեխղճությամբ գործը շարունակում է պրոֆ. Գեւորգ Գյոդակյանը:

ՄՀԵՐ ՆԱՎՈՅԱՆ
Արվեստագիտության թեկնածու

Ջավախքում անցկացվեցին Երեւանի մշակութային օրեր

Որպես հոգեհարազատների ու սրտակիցների ընդունեցին Ջավախքի մեր հայրենակիցները այստեղ անցկացված Երեւանի մշակույթի օրերի մասնակիցներին. Երեւանի պատվիրակությանը՝ քաղաքապետ Ռոբերտ Նազարյանի գլխավորությամբ, Հայաստանի գրողների միության պատվիրակությանը՝ միության քարտուղար Հովիկ Հովեյանի եւ ժուռնալիստների խմբին՝ «Ար» հեռուստաընկերության նախագահ Մերուժան Տեր-Գուլանյանի ղեկավարությամբ, արվեստագետներին, ինչպես նաեւ մեծ թվով հյուրերի՝ Թբիլիսիից,

Գյումրուց, Վանաձորից, մերձակա շրջաններից:

Հանդես գալով շրջանային մշակույթի տանը կայացած հանդիպման ժամանակ, Երեւանի քաղաքապետ Ռոբերտ Նազարյանն ասաց, որ ներկա այցելությունն առաջինն է, սակայն հետագայում դառնալու է ավանդական: Մշակութային առնչություններից բացի, ուշադրություն է դարձվելու նաեւ տարածաշրջանի տնտեսական բարեփոխմանը: Ըստ քաղաքապետի, ինքը, Ջավախք ժամանած փոխքաղաքապետները, Երեւանի տարբեր շրջանների թաղապետները հոգ կտանեն ջավախքցիներին հուզող խնդիրները լուծելու:

Ռոբերտ Նազարյանը Նինոծմինդայի շրջանի ղեկավար Ռաֆիկ Արզումանյանին, շրջանի աշխատավորությանը փոխանցեց ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի ողջույնը եւ հավաստիացումը, որ ուշադրությունը ջավախքցիների նկատմամբ միշտ կլինի: Դրա մեկ վկայությունը այն էլեկտրաէներգիան է, որ այսօր Հայաստանի կառուցած բարձրավոլտ գծով ստանում է Ջավախքը: Երեւանի քաղաքապետարանը եւ 12 թաղապետները ստանձնել են նույնպես հոգալ մեկ դպրոցի վերանորոգման ծախսերը: Նա ասաց, որ վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանը, որը շատ էր ուզում մասնակցել հանդիսություններին, սակայն գործուղման մեջ էր Հայաստանի մեկ այլ շրջանում, ողջունել է Ջավախքի ժողովրդին եւ խոստացել բյուջեից գումար հատկացնել Նինոծմինդայի շրջանի երկու դպրոցների վերանորոգմանը:

Ջավախք երկրի զավակ, ՀՀ նախագահի ռազմական խորհրդական, գեներալ-գնդապետ Գուրգեն Դալիբալթայանն իր ելույթում մասնավորապես անդրադարձավ Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի պաշտպանության հուսալիության խնդրին, ասելով, որ Հայաստանը եւ ԼՂՀ-ն գտնում են, որ կնճռոտ խնդիրները պետք է լուծվեն խաղաղ ճանապարհով, հակառակ դեպքում, ինչպես վերջին շրջանում սպառնում են Բաքվից, «մենք եւ միջոցներ ունենք պաշտպանվելու, եւ հնարավորություն»:

Ելույթ ունեցան նաեւ «Հզոր հայրենիք» կուսակցության ղեկավար, Երեւանի փոխքաղաքապետ Վարդան Վարդապետյանը, ՀՀ կառավարության ներկայացուցիչ Ստեփան Մարգարյանը, «Հայկական հանրագիտարանի» գլխավոր խմբագիր-տնօրեն, «Ջավախք» հայրենակցական միության նախագահ Հովհաննես Այվազյանը, արձակագիր Զորի Բալայանը, Վրաստանի հայ գրողների միության նախագահ, Վրաստանի նախագահի աշխատակազմի պատասխանատու աշխատող Ժորա Սնխչյանը, «Վրաստան» թերթի գլխավոր խմբագիր, ՎՀ խորհրդարանի պատգամավոր Վան Բայբուրթյանը, Հովիկ Հովեյանը եւ ուրիշներ:

Վրաստանի հանրապետության նախագահի գրասենյակի աշխատող Վլադիմիր Ավելաշվիլին, ներկաներին հղելով նախագահ Էդվարդ Շեւարդնաձեի ողջույնը, ասաց, որ, որպես մինիմում, այս տարի վերանորոգվելու են 3 կամ 4 դպրոցներ, աշխատանք է տարվելու ջրամատակարարումը բարելավելու ուղղությամբ:

Երեկոն ավարտվեց Հայաստանի եւ Ջավախքի արտիստների համերգով:

ԱՆԻԿ ՍԱՆԹՐՅԱՆ
Արմենպրեսի հատուկ թղթ., «Ազգի» համար

Երիտասարդ ալտահարի համերգը

Ամեն անգամ ունկնդրելիս մեր շնորհալի երիտասարդներին՝ սրտի գոհունակությամբ վավերում ես, որ անսպառ է ազգի մշակութային ներուժը: Այն, որն ի հեճուկս մեր դժվարին եւ ընդհանուր առմամբ ոգեզուրկ իրականությանը, աննահանջորեն շիվեր է տալիս նոր, ուշադրության արժանի անուններով: Բացառություն չէր Կամերային երաժշտության տանը կայացած համերգը, որում հանդես եկավ Երեւանի Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայի եւ Նյու Յորքի « manhattanschool»-ի սան, ալտահար, հանրապետական մրցույթների դափնեկիր Վաչե Հովեյանը (պրոֆեսորներ Ռ. Ալթունյանի եւ Փ. Ցուկերմանի դասարան):

Դմիտրի Շոստակովիչի սոնատն աչքի ընկավ տրամաբանված եւ համոզիչ մեկնաբանությամբ, եւ որն առանձնակի դրվատելի է՝ երաժշտական ձեւի կուռ ըմբռնմամբ: Կատարողական ընդհանուր կուլտուրայով դրոշմված Ֆրանց Շուբերտի սոնատը տեղի տվեց Էդուարդ Բաղդասարյանի հայտնի Ռապսոդիային, որի փոխադրությունն ալտի համար կատարել է կոմպոզիտոր Վարդ Մանուկյանը: Երիտասարդ երաժիշտը ցուցաբերեց նվագարանին տիրապետելու, տեխնիկական հնարներն անճիգ հաղթահարելու ձիրք, պատկերային մտածողություն: Ծրագրի լավագույն կատարումներից, որպես «բիս» հնչած Այրիվանեցու տաղը եւ Կոմիտասի «Կռունկը» (նույնի փոխադրությամբ), որ հագեցած էին ազգային կոլորիտով եւ զուսպ հնչերանգավորմամբ, հավաստեցին ալտահարի՝ երաժշտության նուրբ զգացողությունը:

Համերգի հաջողության գրավականը հիշյալ կոնսերվատորիայի երիտասարդ դասախոս Արմինե Գրիգորյանի մասնակցությունն էր: Դաշնամուրի թե՛ անսամբլային եւ թե՛ նվագակցողական նվագամասերը հնչեցին պատշաճ ներդաշնակությամբ, նպաստելով ալտահարի կատարման գեղարվեստական, կերպարային ամբողջացմանը:

Երեկոյի ավարտին, որն ընդգրկված էր ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նախարարության նախաձեռնած «Մեկ ազգ, մեկ մշակույթ» համահայկական փառատոնի շրջանակում, նախարարության վարչության պետ Սպարտակ Ղարաբաղցյանը պատվոգիր հանձնեց Վաչե Հովեյանին:

ԹԱՄԱՐ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐԻՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

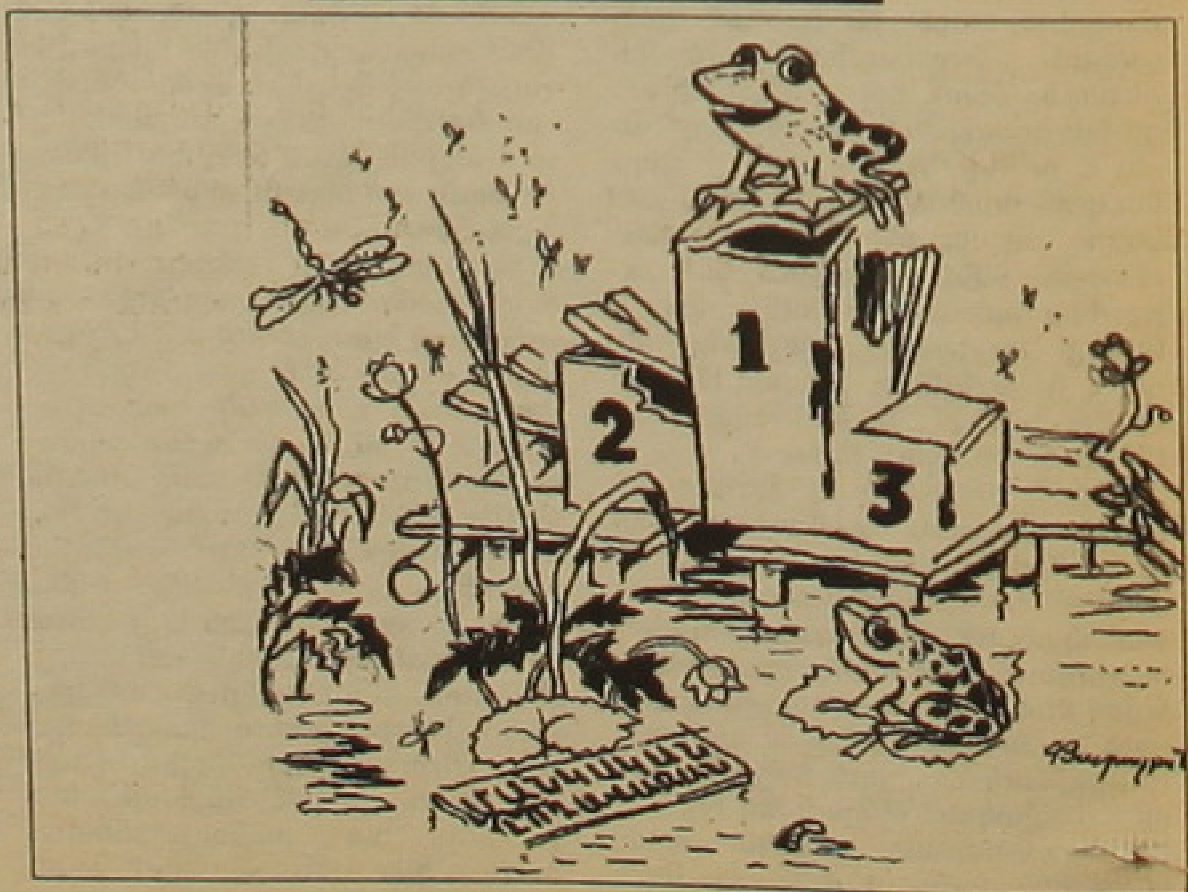

ազգային բարերարներ

Մեր պատմության մեջ կան անհատներ, որոնք առասպելականության, խորհրդավորության լուսապսակով պարուրված պահապան հրեշտակներ են, որոնց անգո գոյությունը շարունակ զգացնել է տալիս, բայց չես կարողանում քիչ թե շատ տրամաբանված հետեւությունների հանգել: Նրանց կենսագրությունները բաց են, հայտնի են, թվում է՝ ամեն ինչ մատչելի է, սակայն այստեղ է ծուղակը. էջից-էջ տեղափոխված, հղկված-ասֆալտված կենսագրական տվյալների մեջ կորչում է մարդը՝ Աստծո շունչը մեջն առած մարդը, որը ժամանակների խորքից կարծես հեգնում է՝ արածս իմաստավորելը ձեզ է պետք, ինձ համար միեւնույն է:

Նման մարդկանց լավագույն դեպքում հիշում ենք դեպքից-դեպք, հոբելյանից-հոբելյան, այն էլ՝ ոչ միշտ: Չգիտեմ՝ սփյուռքում Պողոս Նուբարը հիշվում է, թե ոչ, բայց Հայաստանում մոռացված է: Անարժանիորեն, անարդարացիորեն:

ԾՆՆԴՅԱՆ 150-ԱՄՅԱԿԻ ԱՌԹԻՎ

Պողոս Նուբար փաշա

Ժողովրդի ռանչպարի ու տիրոջ մասին..

Օգոստոսի 2-ին կլրանա նրա 150-ամյակը: Դարուկես հետո ինչպե՞ս գնահատես մարդու գործը, ինչպե՞ս ըմբռնես նրա էությունը:

Նուբարյանների համար անչափ կարեւոր նշանակություն ուներ ընտանիքը. ընտանեկան, ազգակցական կապերն էին, որ փոքրուց ներարկում էին հայասիրություն, հայրենասիրություն: Պապը ղարաբաղցի Մկրտիչ Մելիքյանն էր, որ Զմյուռնիայում սեղանավորությամբ էր զբաղվում (ֆինանսավարկային, բանկային, փոխառուական գործարքներ): Հայրը՝ Նուբար Նուբարյանը, Շվեյցարիայում Նապոլեոն 3-րդ կայսեր հետ դպրոց էր հաճախել եւ ի վերջո երեք անգամ նշանակվել Եգիպտոսի վարչապետ: Սա այն մարդն է, որն անգնահատելի դեր է կատարել Եգիպտոսի կայացման գործում, որի արձանը կանգնեցված է Կահիրեում, եւ որը գրել է. «Կյանքս նվիրեցի Եգիպտոսին, որովհետեւ բախտն իմ առջիս այդ գործը հանեց. հրապուրվեցա անկից եւ կապվեցա: Բայց օտար երկրի մեջ այդ գործունեությունս երբեք ինձի չմոռցուց, որ հայ մըն եմ: Երկու-երեք բան ըրած եմ ցեղիս համար, բայց կկարծեմ, թե ասոնք ամենեն կարեւոր բաներն են, որ կրնայի ընել»:

Պողոս Նուբարն էլ է հոր հետքերով շարժվել. ծնվել է Կ. Պոլսում, պատանեկան հասակում կրթություն ստացել Շվեյցարիայում, ապա ավարտել է Փարիզի Կենտրոնական դպրոցը (էքոլ սանթրալ), ստանալով երկրաչափ-ճարտարագետի մասնագիտություն: Որոշ ժամանակ աշխատել է որպես Ֆրանսիայի հանքերի ու երկաթուղիների մասնագետ: 1878-1879 թթ. եւ 1891-1898 թթ. եղել է Եգիպտոսի երկաթուղիների ընդհանուր տնօրենը: Երկար տարիներ Ալեքսանդրիայում ու Բեհերայում Անգլիական երկրագործական ընկերության տնօրենն էր: Հիմնադրել է Ալեքսանդրիայի հանրակառքերի եւ Մենզելեի հողերի շահագործման ընկերությունները, Կահիրեի ջրամատակարարման ընկերությունը, կառուցապատել Հելիոպոլիս քաղաքը: Նրա հեղինակությունն այնքան բարձր էր (եւ դա՝ Եգիպտոսում, ուր ազգանվեր մեծությունների մի ամբողջ աստղաբույլ կար), որ հայ համայնքի անառարկելի առաջնորդն էր:

Մի անգամ, արդեն Փարիզում բնակություն հաստատած ժամանակ, ասում է. «Ես միայն քաղաքագետ չեմ, ես նաեւ թենջպեր (ռանչպար) եմ»: Նկատի ուներ իր մասնագիտությունը, որ շատ էր սիրում: Դեռեւս 1900 թ. իր հորինած տրակտորի համար Փարիզի միջազգային ցուցահանդեսում արժանացել էր Ոսկե մեդալի եւ պարգեւատրվել Պատվո լեգեոնի ասպետի խաչով: 1906-ին Միլանի ցուցահանդեսում ստացել էր Ոսկե մեդալ եւ պարգեւատրվել Պատվո լեգեոնի սպայի աստիճանով, Ֆրանսիայի երկրագործական ընկերությունից՝ «Օլիվեր դը Սերվ» շքանշանով, Եգիպտոսի կառավարությունից՝ Նեղոսի Ա կարգի, Մեջիդիե եւ Օսմանիե Ա աստիճանի շքանշաններով, Բելգիայի թագավորի կողմից՝ Լեոպոլդի շքանշանով:

Բայց նա միայն ռանչպար չէր, նաեւ իր ժողովրդի, իր ցաքուցրիվ դաժան ճակատագրի դատապարտված հայության տերն էր, եւ միշտ արժանապատվորեն կատարեց իր պարտականությունները: Դեռեւս 1904 թ. Տարոնի տառապյալներին նպաստելու համար տրամադրել է 300 ոսկի: Ամեն տարի Ալեքսանդրիայի Աղքատախնամ հանձնախմբին տրամադրում էր 100 ոսկի, նույնքան էլ՝ «Արեւ» օրաթերթին: 1905-ին Սբ. Էջմիածնին է հատկացրել 1000 ռուբլի: 1906-ին Կահիրեի Գալուստյան վարժարանի կառուցման համար 20 հազար ֆունտ ստեռլինգից 16 հազարը ինքն է տրամադրել: 1909-ի Ադանայի ջարդերից հետո Կիլիկիայի կարոտյալներին է հատկացրել 20 հազար եգիպտական ոսկի, 1915-ին՝ ազգային շահերի հիմնադրամին՝ 100 ոսկի, 1924-ին 4000 ոսկով կառուցել է Հելիոպոլսի Նուբարյան ազգային վարժարանը, նույն տարում 26 հազար ոսկով Բրյուսելում հիմնել է «Հայ ուսանողական Նուբարյան հիմնադրամը»: 4000 ֆունտ ստեռլինգ դրամագլխով Օքսֆորդի համալսարանում հիմնել է հայ գրականության եւ պատմության ամբիոնը: 1929-ին 2000 ֆունտ ստեռլինգով մասնակցել է Կահիրեի առաջնորդարանի շենքի կառուցմանը:

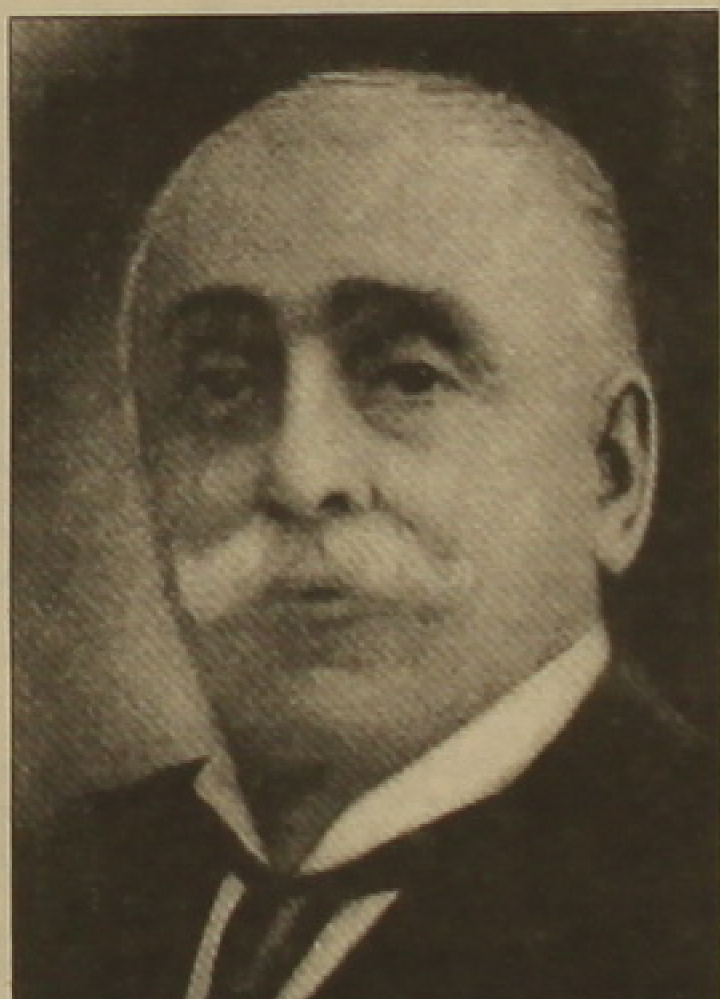

Պողոս Նուբարի ազգանպաստության գագաթնակետերից մեկն, անշուշտ, Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության (ՀԲԸՄ) հիմնումն էր: Գաղափարն իրենը չէր, գաղափարը պատկանում էր մեկ այլ անարդարացիորեն մոռացված մարդու՝ Երվանդ Աղաթոնին, որի հայրը՝ Գրիգորը, դեռեւս 1860 թ. Կ. Պոլսում բարեգործական միություն ստեղծելու փորձ էր արել: Երբ 1904 թ. Կովկասում տեղի են ունենում հայկական ջարդեր, Ե. Աղաթոնը մտածում է, որ հրեաների հետ նման բաներ կատարվելիս հեշտությամբ են օգնություն հասցնում, որովհետեւ ունեին «Ալյանս Իզրայելիթ» կազմակերպությունը: Բայց հայկական մի այդպիսի մարմին ստեղծելու համար անհրաժեշտ էր մի մարդ, որը հեղինակություն վայելեր անխտիր համայն հայության կողմից: Այդ մարդը Պողոս Նուբար փաշան էր: Սկսվում է նախապատրաստական մի դժվարին փուլ, եւ ՀԲԸՄ-ն պաշտոնապես հիմնադրվում է 1906 թ. ապրիլի 15-ին: Մեր խորին համոզմամբ, Բարեգործականը մինչեւ օրս երբեւէ ստեղծված կազմակերպաիրավական եւ հայի հոգեբանությանը հարազատ լավագույն, անթերի հայկական կառույցն է: Դժվար է գտնել հայկական մի կազմակերպություն ու անհատ, որն այնքան նպաստ բերած լիներ մեր ազգին, որքան ՀԲԸՄ-ն: Եվ դրանում, անշուշտ, վիթխարի է նրա հիմնադիր եւ 22 տարվա ղեկավար Պողոս Նուբարի ներդրումը:

Ազգի առաջտարի, տիրոջ դերը նա պահպանեց ու շարունակեց հետագայում էլ, երբ Ա համաշխարհային պատերազմի տարիներից Գեւորգ Ե կաթողիկոսի կողմից նշանակվեց Ազգային պատվիրակության նախագահ: Ի՞նչ մարմին էր դա. ըստ էության համազգային մի կազմակերպություն, որին անդամակցում էին ռուսահայաստանի, թրքահայաստանի (թող մայրենին ինձ ների գիտակցված ուղղագրական սխալների համար) եւ առհասարակ սփյուռքահայ բոլոր համայնքների ամենաականավոր ներկայացուցիչները՝ մեծահարուստ ձեռնարկատերեր, մտավորականներ, պաշտոնյաներ, կուսակցական գործիչներ, որոնք պարբերաբար հավաքվում էին Փարիզում եւ ազգի փրկության ուղիներ որոնում: (Ի դեպ, բոլոր այդ արժանավոր մարդկանց շրջանում եւս Պողոս Նուբարն այնպիսի հեղինակություն էր վայելում, որ նրան անվանում էին փաշա կամ պարզապես... մեծ մարդ): Ինչպիսի՞ ապրումների, հիասթափությունների մեջ էր ընկնում Պողոս Նուբարը, երբ տեսնում էր, թե ինչպես են Անգլիան, Ֆրանսիան, ԱՄՆ-ը հրաժարվում Հայաստանի արդար շահերի պաշտպանությունից: Քչերին է թերեւս հայտնի, բայց փաստ է, փաշան շատ լավ հասկանում էր, որ մեր փրկությունը, մեր լինելիությունը միայն մենք կարող ենք ապահովել: Պատահական չէ, որ Վ. Թեքեյանին, Ն. Տեր-Ստեփանյանին եւ Ա. Թերզիբաշյանին Փարիզից ուղարկում էր Երեւան եւ գաղտնի պատվիրում բերանացի հաղորդել Ալ. Խատիսյանին. «Կրնա՞ն կանոնավոր բանակ մը մեջտեղ բերել՝ փրկուած ենք, այլապէս...»: Այդ բանակին զինել, հանդերձավորել, կերակրել էր պետք, եւ օժանդակությունը չէր ուշանում:

Տեսավ նաեւ բոլշեւիկյան Հայաստանը: Բայց զարմանալի ձեւով թշնամություն չուներ: Ինչո՞ւ, որովհետեւ համարում էր, որ գոնե Սովետական Հայաստանը հայության մի հատվածի համար կարող է ապահով հանգրվան հանդիսանալ, որ ներգաղթը փրկություն է, եւ այդ պատճառով 100 հազար դոլար տրամադրեց Նուբարաշենի կառուցման համար:

Իսկ ինչպիսի՞ մարդ էր: Խիստ զարգացած էր, կիրթ: Շատ նուրբ ու կծու հումոր ուներ: Բայց բնավորության ամենաապշեցուցիչ գիծն այն էր, որ անսահմանորեն սիրում էր կնոջը՝ պոլսահայ Տատյան նշանավոր գերդաստանի Մարիին: Այդ սերը հովվերգական էր, անհավատալի, եթե կուզեք՝ գրական-գեղարվեստական:

Մի պատմության հանդիպեցի, որին XXI դարի հայաստանյան հոգեբանությամբ չհավատացի: Ե. Աղաթոնը գրում է, որ Մարի Նուբարը շատ զգույշ էր վարվում ու խնամում-փայփայում էր շրջազգեստը: Տեղի է ունենում այսպիսի երկխոսություն.

«– Հանըմ, ինչո՞ւ ես շրջազգեստդ այդպես խնամում:

– Միակ նոր շրջազգեստն է:

– Ինչպե՞ս, դու փաշայի կին եւ միայն մեկ նոր շրջազգե՞ստ ունես:

– Այո: Երբ Պոլիս այդքան հայ գաղթականներ կան, քաղցածներ կան՝ ինչպիսի՞ քար սիրտ պիտի ունենամ, որ նոր շրջազգեստ կարել տամ: Նախընտրում եմ շրջազգեստիս գումարն այդ խեղճերին տալ:

Կրկնում եմ, չհավատացի, որովհետեւ ժամանակակից հայաստանցի եմ եւ «քարսիրտ» էրիկների «քարսիրտ» տիկնանց շատ եմ տեսել, բայց երբ հանդիպեցի մեկ այլ պատմության՝ հավատացի:

Մի օր Մարի Նուբարը Փարիզի Տրոկադերո զբոսայգու նստարանի վրա նկատում է լաց լինող ֆրանսուհու, որը գրկին ծծկեր երեխա ուներ: Հարցուփորձից տեղեկանալով, որ ֆրանսուհին մշտապես քաղցում է, կրծքի կաթը չի բավարարում, երեխան օրեցօր հալվում է, կնոջ ձեռքը բռնում-տանում է կաթնավաճառի մոտ եւ պատվիրում, որ այդուհետեւ տան՝ ինչ կուզի, իսկ շաբաթվա վերջին հաշիվն իրեն ուղարկեն: Առաջին շաբաթվա 60 ֆրանկից ժամանակի ընթացքում գումարը հասնում է 300 ֆրանկի, բայց փաշան շարունակում է վճարել մինչեւ Մարիի մահը:

Պողոս Նուբարը կնոջը հայերենով դիմում էր՝ սիրելի հոգիս: Իր մահվան տարում՝ 1930-ին, կնոջն ի հիշատակ, 3 մլն ֆրանկով Փարիզում կառուցեց Մարի-Նուբար հայ ուսանողական տունը, իսկ Երեւանում՝ 14.250 ոսկի գումարով՝ Մարի-Նուբար ակնաբուժարանը:

Կնոջից հետո ապրեց 5 տարի եւ 1 օր: Առանց հուզմունքի դժվար է կարդալ այն էջերը, որոնք պատմում են Պողոս Նուբարի մահվան նախապատրաստվելը: Կնոջ մահվան օրը՝ հուլիսի 25-ին, կարդում է Մարիի՝ իրեն ուղղած բոլոր սիրային նամակները եւ իրեն ձոնած սիրային բանաստեղծությունները, որ փաշան 8 օրինակ տպաքանակով տպագրել էր տվել: Ապա լաց է լինում, այդ ամենը պատառոտում եւ կանչելով Բրյուլե ազգանունով շվեյցարուհի սպասուհուն... վերջին դառը հումորն անում, ասելով.

– Մադամ Բրյուլե, այրեք այս ամենը:

(Բառախաղ է. բրյուլե՝ ֆրանսերենի հրամայական եղանակով նշանակում է այրեք):

Վերջին բառը լինում է.

– Լա՞վ...

Գո՞հ էր: Ինչի՞ց: Միգուցե այն բանից, որ իր երկրային կյանքը մարդավայե՞լ էր ապրել:

Հուլիսի 26-ին փակեց աչքերը, հետը տանելով մի ամբողջ դարաշրջան եւ իր ժողովրդի սրտում թողնելով պայծառ հիշատակ:

... Դառնացած սրտով

Գոյան մի նկար ունի, որն անվանել է «Երբ բանականությունը քնում է՝ հրեշ է ծնվում»: Մենք քնած ենք, մեր բանականությունը քնած է: Նայեք ձեր շուրջը եւ ուշադրություն դարձրեք, թե ինչպիսի հանդիսավոր նիստեր են գումարվում, ում հոբելյաններն եւ ոչ-հոբելյաններն են նշվում: Ամենեւին դեմ չեմ. եթե որեւէ մեկը մեծարվում է՝ կնշանակի ինչ-որ մեկին պետք է: Սակայն հարց է ծագում՝ Պողոս Նուբարի 150-ամյակը ոչ ոքի պետք չէ՞:

Պետությունից, իշխանությունից ոչ մի պահանջ չունենք. Պերճ Զեյթունցյանն արդեն դիպուկ նկատել է, որ իշխանությունը փայլուն կերպով իրականացրել է ժողովրդից անջրպետվելու գործընթացը: Դիպուկ է ասել, բայց, ըստ իս, ոչ ճշգրիտ, ոչ լրիվ. ավելի՛ն է արել, դրա համար այս՝ հոբելյան նշելու հարցում էլ սպասելիք չունենք:

Սակայն սպասելիք ունենք (եւ միանգամայն օրինականորեն) ՀԲԸՄ-ից: Բարեգործականը պարզապես պարտավոր էր հոբելյանական ձեռնարկումների մի ամբողջ ընդարձակ ծրագիր մշակել եւ իրականացնել:

Սակայն այստեղ պետք է կանգ առնենք եւ մեկ այլ բանի մասին խոսենք: Հարցն այն է, որ այս տարի լրանում է մեր ժողովրդի մեկ այլ արժանավոր զավակի՝ ՀԲԸՄ-ի մեկ այլ երկարամյա նախագահի, տիկին Լուիզի երջանկահիշատակ հոր՝ Ալեք Մանուկյանի ծննդյան 100-ամյակը: Որեւէ մեկը հիշո՞ւմ է այս մասին: Քանի՞ հոգու է Հայաստանում բարություն արել տիկին Լուիզը: Ի՞նչ է, ինքը պիտի գար եւ ասե՞ր՝ նշեք հորս 100-ամյակը:

Ճակատագրի հեգնանք չէ՞. Բարեգործականի հովանավորյալ ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը լայնորեն գովազդվող համերգ է տալիս՝ նվիրված... Վերդիի մահվան 100-ամյակին: Լավ է անում (չնայած, չգիտեմ՝ Վերդիի մահվան տարեդարձը նվագախմբի երաժիշտներից բացի քանի՞ հոգի է մտաբերում), բայց չէ՞ր կարելի մի համերգ էլ տալ Փաշայի 150-ամյակի եւ Ալեք Մանուկյանի 100-ամյակի առթիվ:

Կենտրոն թաղապետարանի համար շա՞տ ծախսատար էր լինելու, եթե գոնե սպիտակեցվեին Մարի Նուբար ակնաբուժարանի կեղտոտ պատերը:

Էրեբունու թաղապետարանի համար շա՞տ բարդ էր Նուբարաշենում գոնե մի փոքրիկ միջոցառում կազմակերպելը:

Ի վերջո, չկա՞ մի ղարաբաղցի, որ տեր կանգնի Պողոս Նուբարի հոբելյանին, ախր, ինքն էլ է ծագումով ղարաբաղցի: Գոնե հայրենակցականությունը մեջները խոսեր:

Չէի ուզում, բայց ստիպված եմ հիշել XIX դարում պոլսահայերի գործածած մի ասացվածք. «Հայը ձի հեծնի՝ Աստծուն կմոռանա, ձիուց իջավ՝ ձիուն կմոռանա»: «Մոռացկոտության» հայոց համազգային հրե՞շ...

ԽԱՉԱՏՈՒՐ ԴԱԴԱՅԱՆ

ԱԶԳ

Օրվա հետքերով

ԱՄՆ

Ջեկ Գեւորգյանի հետ հարցազրույցը մերժվել է

Դետրոյթից «Ասոշիեյթեդ պրեսի» լրագրող Ջոզեֆ Ալսմանը «Արմինյն միրոր սփեքթեյթր» թերթում տեղեկացնում է, որ բողոքարկման դատարանը մերժել է «ABC/TV» ընկերության՝ հարցազրույց անցկացնելու Ջեկ Գեւորգյանի հետ, որը 72 տարեկանում դատապարտված է 10-25 տարվա բանտարկության՝ երկրորդ կարգի սպանության մեղադրանքով: Նրա միջամտությամբ 1998-ին անբուժելի մի հիվանդի մահվան մանրամասները «CBS» հեռուստատեսության «60 րոպե» հաղորդումով եթեր են արձակվել՝ առաջացնելով զայրույթի մեծ ալիք:

Ուղղիչ տան պատասխանատուներն անցյալ տարի մերժել էին ABC-ի մեկ ուրիշ խնդրանք՝ 11 հոգու ներկայությամբ 9-ժամյա հարցազրույց «20/20» թերթի համար: Ուղղիչ տան խոսնակ Մեք Դեյվիսի խոսքերով՝ խնդրանքը մերժվել է անվտանգության եւ այլ բարդությունների առաջացման նկատառումներով:

ABC-ի եւ նրան պաշտպանող մի քանի կազմակերպությունների կարծիքով, տեղի ունեցածը մամուլի ազատության օրենքի խախտում է: Իսկ Գեւորգյանի փաստաբանը նշել է, որ բազմաթիվ այլ բանտարկյալների հետ հարցազրույցներ եթեր հեռարձակվել են «60 րոպե» ծրագրով, եւ ոչ մի բարդության մասին խոսք չի եղել:

Հ. Ծ.

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ռուսաստանում Հայաստանի դեսպանին փոխելու հրամանագիր չի սպասվում

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայաստանի նախագահի մամլո քարտուղար Վահե Գաբրիելյանը հերքեց մոսկովյան «Նեզավիսիմայա գազետա» թերթի հրապարակումը Ռուսաստանում Հայաստանի դեսպանի փոփոխման մասին: «Դեսպանների նշանակումն ու ազատումը կատարվում է նախագահի հրամանագրերով՝ ծառայության ժամկետը լրանալուց հետո: Առաջիկա ժամանակներում նման հրաման չի սպասվում», տեղեկացրեց Վահե Գաբրիելյանը: Նա հրաժարվեց մեկնաբանել այդ լուրը, համաձայն որի ներկայիս դեսպան Ռուբեն Սահակյանին շուտով կփոխարինի Երեւանի Պետկոնսերվատորիայի ներկայիս ռեկտոր Արմեն Սմբատյանը:

Հիշեցնենք, որ նախկինում Հայաստանի մշակույթի նախարար Արմեն Սմբատյանը հետագայում գլխավորեց Ռուսաստանում հայտնի գործարար Սենիկ Գեւորգյանի կողմից հիմնադրված «Մշակույթ» հեռուստաալիքը (ներկայումս «Պրոմեթեւս»): Ա. Սմբատյանը սերտ կապեր ունի Ռուսաստանի հայկական համայնքի, մասնավորապես «Ռուսաստանի հայերի միություն» կազմակերպության հետ, որի մասին վերջերս Երեւանում գտնվող ՌԴ փոխվարչապետ Իլյա Կլեբանովն ասաց, թե այն ակտիվ դերակատարություն ունի երկու երկրների տնտեսական ինտեգրացման ծրագրի շրջանակներում:

Windows ծրագիրը կունենա հայերեն տարբերակ

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հնարավոր է, որ մոտ ապագայում պատրաստվի համակարգչային «Windows» ծրագրի հայերեն տարբերակը: Ըստ ՀՀ արդյունաբերության եւ առեւտրի փոխնախարար Արմեն Գրիգորյանի, նախատեսվում է 2002 թ. պետբյուջեում ֆինանսավորում հատկացնել այս հարցի լուծման համար: Դա, ըստ փոխնախարարի, կատարվում է Հայաստանում համակարգչից օգտվելը հեշտացնելու եւ համակարգչի կիրառումը մասսայականացնելու նպատակով:

Աշխարհում ամենատարածված այդ համակարգչային ծրագիրը «թարգմանված» է արդեն բազմաթիվ լեզուների:

Հայտարարություն

ՀՀ առողջապահության նախարարության պետական կարգավիճակ ունեցող բազային բժշկական ուսումնարանը ընդունվողների համար հայտարարում է 2001-2002 ուս. տարվա վճարովի հիմունքով ընդունելություն.

Միջնակարգ կրթությամբ՝ բուժքույրերի, մանկաբարձների եւ ատամնատեխնիկների:

Ուսումնառությունը տարվում է միջազգային չափորոշիչներին համապատասխանող ուսումնական պլաններով եւ ծրագրերով:

Ուսման տեւողությունը «Քույրական գործ», «Մանկաբարձական գործ» բաժիններում 3 տարի է, «Ատամնատեխնիկական գործ» բաժնում 2 տարի (ցերեկային ուսուցմամբ, հայկական կրթությամբ):

ՀՀ ԱՆ բազային բժշկական ուսումնարանի շրջանավարտները, ի տարբերություն բոլոր ոչ պետական ուսումնական հաստատությունների շրջանավարտների, դիպլոմների հետ միաժամանակ ստանում են արտոնագրեր (լիցենզիա) եւ անմիջապես կարող են անցնել աշխատանքի հանրապետության առողջապահության բոլոր հիմնարկներում:

Ներկայումս հանրապետության բուժկանխարգելիչ հիմնարկների կողմից բազային բժշկական ուսումնարանը ճանաչված է որպես նման որակավորում ունեցող մասնագետների պատրաստման լավագույն դարբնոց:

Ուսումնարան կարող են դիմել միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր կրթության դպրոցների, մասնագիտական տեխնիկական, միջին մասնագիտական եւ բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների շրջանավարտները, ինչպես նաեւ օտարերկրյա պետությունների քաղաքացիները, որոնք հաջողությամբ կհանձնեն ընդունելության համալիր քննություն: Այն նպատակ ունի պարզելու դիմորդի գիտելիքների մակարդակը «Հայոց լեզու», «Ռուսաց լեզու», «Կենսաբանություն» առարկաներից, ինչպես նաեւ ընդհանուր զարգացվածությունը եւ մասնագիտական կողմնորոշվածությունը:

Դիմորդն անձամբ ընդունող հանձնաժողովին ներկայացնում է հետեւյալ փաստաթղթերը՝

ա) դիմում,
բ) կրթության մասին փաստաթղթի բնագիրը,
գ) տեղեկանք առողջական վիճակի մասին (086 Ու ձեւ),
դ) 4 լուսանկար (3X4 սմ չափսի),
ե) անձը հաստատող փաստաթուղթ (անձնագիր կամ ծննդյան վկայական՝ մինչեւ 16 տարեկան դիմորդի համար, կամ զինվորական գրքույկ, կամ ՀՀ ՆԳ բաժինների տված 9-րդ ձեւ):

Փաստաթղթերն ընդունվում են հունիսի 11-ից մինչեւ օգոստոսի 6-ը, ամեն օր, բացի կիրակի օրերից, ժամը 9:00-ից մինչեւ 16:00-ը:

Ընդունված դիմորդի հետ կնքվում է պայմանագիր ՀՀ առողջապահության նախարարության կողմից հաստատված վարձաչափի մասին:

Ամսական վարձաչափը կազմում է՝

«Քույրական գործ» բաժնում	12,5 ԱՄՆ $-ին համարժեք դրամ
«Մանկաբարձական գործ» բաժնում	16,5 ԱՄՆ $-ին համարժեք դրամ
«Ատամնատեխնիկական գործ» բաժնում	25 ԱՄՆ $-ին համարժեք դրամ

Ուսումնական տարվա վարձը վճարվում է միանվագ:

Վճարովի հիմունքով ընդունված, օրինակելի վարք եւ ուսման գերազանց առաջադիմություն ցուցաբերած սովորողների, ինչպես նաեւ մարտական առաջադրանք կատարելիս զոհված ազատամարտիկների երեխաների, երկկողմանի ծնողազուրկների վարձը զեղչվում է 50%-ով:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմել ուսումնարանի ընդունող հանձնաժողովին, ամեն օր, բացի կիրակի օրերից, ժամը 9:00-ից մինչեւ 16:00-ը:

Հասցեն՝ Կորյունի 10
Հեռախոսներ՝ 56 57 30, 58 31 41, 52 58 08

YEREVAN-PARIS-LYON
SABERATOURS-SEVAN
ՍԱԲԵՐԱՏՈՒՐ-ՍԵՎԱՆ
ԵՐԵՎԱՆ-ՓԱՐԻԶ-ԼԻՈՆ

Ավիատոմսեր եւ տուրիզմ

«Սաբերատուր-Սեւան» ճամփորդական գործակալությունն առաջարկում է.

- Ավիատոմսեր Երեւանից ուղիղ չվերթերով տրանզիտ քաղաքներով ցանկացած ուղղությամբ եւ ընկերությամբ:

ARMENIAN AIRLINES, swissair, KLM, BRITISH AIRWAYS, АЭРОФЛОТ

Փարիզի օդանավակայանում Ձեզ կդիմավորի մեր գրասենյակի ներկայացուցիչը եւ կհոգա Ձեր բոլոր հոգսերը

- Գնացքի տոմսեր Եվրոպայում
- Հյուրանոցների ամրագրում Հայաստանում եւ արտասահմանում
- Բժշկական ապահովագրություն

375010, ք. Երեւան, Վարդանանց 10
Հեռ. (3741) 52 54 48, 52 85 48, ֆաքս (3741) 56 40 30
E-mail: sabera@arminco.com

Հայտարարություն

Երեւանի քաղաքապետարանի 2001 թ. առաջին կիսամյակի կատարողական կարգապահության ամփոփագիր

Ի թիվս այլ հարցերի՝ օրերս տեղի ունեցած գործակարգավարական խորհրդակցությունում քաղաքապետն ամփոփեց թաղապետարանների, քաղաքապետարանի վարչությունների եւ ենթակա ծառայությունների կատարողական կարգապահության կիսամյակային արդյունքները: Նշեց, որ քաղաքապետի կողմից ընդունվել է 715 որոշում եւ 103 կարգադրություն: 356 որոշում վերցվել է համակարգչային հսկողության եւ դրանց կատարումը պահվել ամենօրյա վերահսկողության տակ: Բոլոր 715 որոշումից 586-ը կատարվել են ժամանակին, 129-ը ընթացքի մեջ են: Կատարման տոկոսը՝ 98,7, գործակիցը՝ 0,85: Այս ընթացքում գումարվել է Երեւանի խորհրդի 7 նիստ եւ ընդունվել 18 որոշում: Անց է կացվել 25 գործակարգավարական խորհրդակցություն, տրվել 84 օպերատիվ հանձնարարական, որից 72-ը կատարվել է ժամանակին, իսկ 12-ը դեռեւս ընթացքի մեջ են: Կազմակերպություններից ստացվել է 3446 գրություն (անցած տարվա նույն ժամկետում 2501), որից 1025-ը քաղաքապետի եւ նրա տեղակալների կողմից վերցվել է հսկողության, տրվել է 5915 հանձնարարություն: Կատարման տոկոսը եթե տարեսկզբին 64 տոկոս էր, կիսամյակի վերջում՝ 97,3 տոկոս, գործակիցը՝ 0,82:

Քաղաքապետն առանձնակի գնահատական տվեց բնակչության հետ փոխադարձ կապի խնդրին:

Մանկավարժական, առողջապահական կոլեկտիվների, մտավորականների, հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների հետ հանդիպումներից բացի քաղաքապետը եւ նրա տեղակալները միայն այս տարվա վեց ամիսներին ընդունել են 169 քաղաքացի:

Բնակչության դիմումների քանակը քաղաքապետարան եղել է 3146, նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածում՝ 2525, 1285 նամակ վերցվել է հսկողության, տրվել 4006 հանձնարարականներ: Կատարման տոկոսը տարեսկզբին՝ 67 տոկոս, վեց ամսվա արդյունքում՝ 98,7 տոկոս: Եթե տարեսկզբին 100 տոկոս կատարողական ունեին 12 թաղապետարաններից 3-ը, ապա հուլիսի 1-ի դրությամբ 12 թաղապետարաններից՝ 10-ը, եթե տարեսկզբին քաղաքապետարանի վարչություններից 4-ը ունեին 100 տոկոս կատարողական, ապա կիսամյակի վերջում այդ հարցում թերացել էին միայն 2-ը: Չնայած դրական տեղաշարժին, այս ցուցանիշը քաղաքապետը գնահատեց ոչ բավարար եւ խիստ գնահատականներ տվեց այն ծառայությունների ղեկավարներին, որոնք թեկուզ մեկ դիմում բարձրացված հարցերին համապատասխան ընթացք չեն տվել եւ թողել են անհետեւանք:

Բնակչության դիմում-բողոքների վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ դրանք հիմնականում վերաբերում են խմելու ջրի ոչ նորմալ մատակարարման, ապօրինի շինարարության, տրանսպորտի անկանոն աշխատանքի եւ բարեկարգման խնդիրներին:

Բնակչության կողմից արվում են նաեւ բազմաթիվ արժեքավոր առաջարկություններ եւ, որ ուրախալի է, կան քաղաքապետարանի կողմից կատարված աշխատանքների դրական գնահատականներ, հատկապես քաղաքի սանիտարական վիճակի բարելավման եւ փողոցային առեւտրի վերացման վերաբերյալ:

Տեղեկանք

Երեւանի քաղաքապետի եւ նրա տեղակալների կողմից հսկողության տակ գտնվող որոշումների, կարգադրությունների, կազմակերպությունների գրությունների, նամակների, քաղաքացիների դիմումների կատարման վիճակը առ 01.07.2001 թ.

	հունվար	փետրվար	մարտ	ապրիլ	մայիս	հունիս
Որոշումներ, կարգադրություններ						
կատարման տոկոս	92.0%	96.0%	99.0%	99.0%	99.0%	98.7%
կատարման գործակից	0.78	0.82	0.86	0.88	0.89	0.85

	հունվար	փետրվար	մարտ	ապրիլ	մայիս	հունիս
Կազմակերպությունների նամակ.	169	178	214	187	93	
կատարման տոկոս	64%	78%	93%	94.83%	97.6%	97.27%
կատարման գործակից	0.6	0.69	0.7	0.71	0.77	0.82

	հունվար	փետրվար	մարտ	ապրիլ	մայիս	հունիս
Բնակչության դիմումներ	183	191	239	381	117	
կատարման տոկոս	67%	89%	97%	96.82%	99.19%	98.75%
կատարման գործակից	0.57	0.75	0.77	0.78	0.79	0.8

ԼՈՒԾԱՐՎՈՒՄ Է

Պետռեգիստրի Մաշտոցի բաժնում 29.01.1996 թ. գրանցված Հայկոոպի «Երեւանի թիվ 6 շուկա» դուստր ձեռնարկությունը:

Գրանցման համարը՝ 271.070.00823, վկայականի համարը՝ 022388:

Երրորդ անձանց հետ պարտքի ու պահանջի ժամկետը սահմանվում է երկու ամիս:

ԼՈՒԾԱՐԱՅԻՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունյաց 70ա Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրուած է տպագրութեան՝ 23. 07. 2001 Գինը՝ 100 դրամ